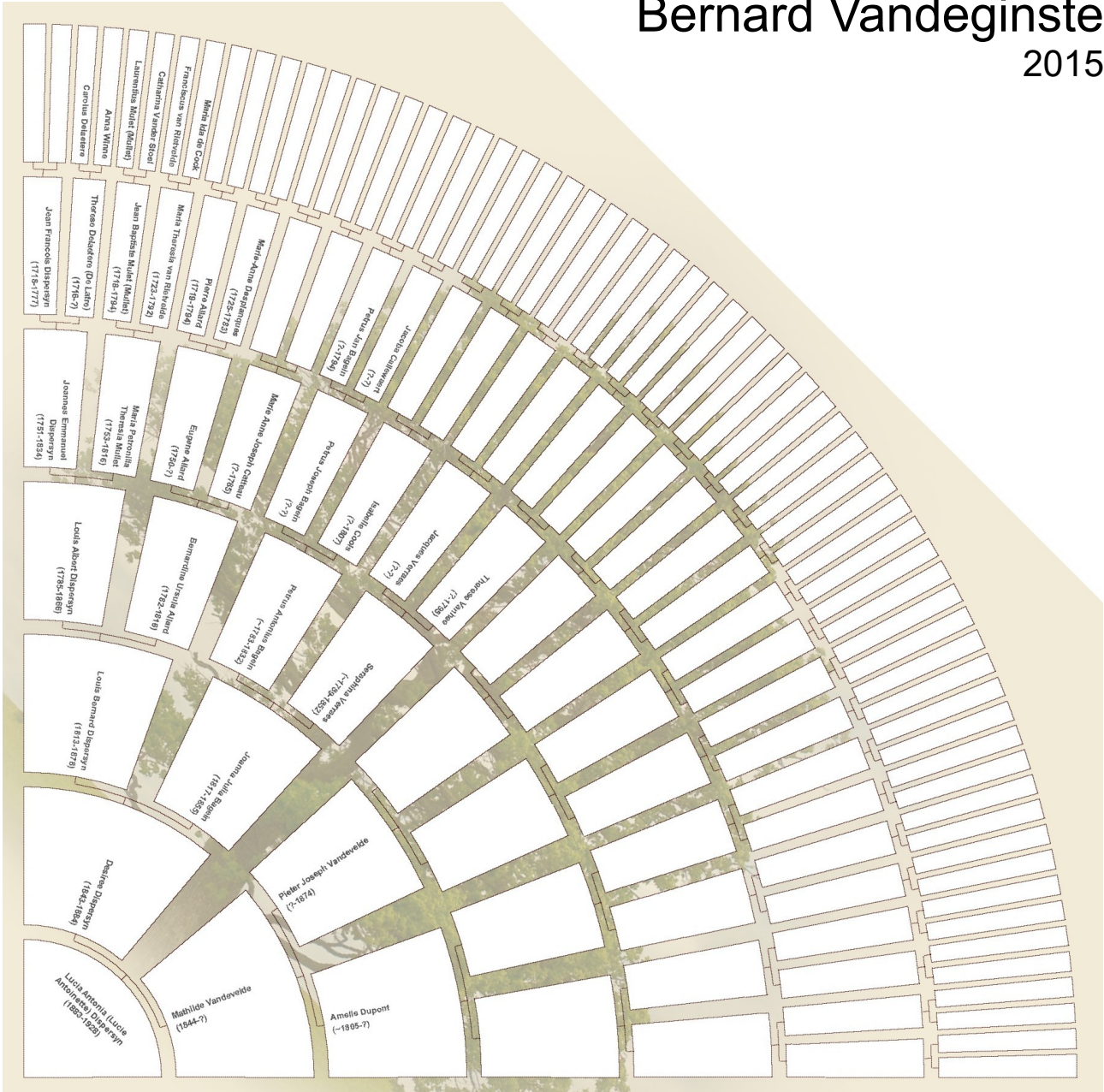

De Familie Dispersyn

Bernard Vandeginste

2015

Algemeen

Voor de herkomst van de naam Dispersyn moeten we wellicht terug naar de oorsprong van het tweede gedeelte van de naam, namelijk Persyn.

M. Persyn vond de sleutel voor de interpretatie van zijn naam en kwam op die manier ook uit op de naam Dispersyn.

“Een voorvader van onze Persyns heette nl. in 1553 Willekin Persyn en in 1554 Willem Persyn en in 1554 Willem Despersyn. Een ander, en eensluitend bewijs: in 1377 - 1380 heet een Brugse woekeraar nu eens Lotard Desplechyn, dan weer Lotaerd Persyn. Heel wat geldwisselaars waren trouwens uit de streek van Doornik en Valencijs afkomstig. Volgens *de Biekerf*, 69, 1968, 184 is Dispersyn de vernederlandse vorm van Esplechin (Henegouwen)

Inderdaad, Desplechyn of Despersyn is gemakkelijk te herkennen als d'Esplechin, een gemeente bij Doornik.

Vgl. *1229 in alodiis et terris propriis Sancti Martini Tornacensis apud Esplecin; in 1202 Alardus de Splecin = Alardus de Spelcin, miles... allodii sui in parrochia sua de Spelchin.*

De kortrijkse stadsrekening van 1376 vermeldt een Jhanne Desplechiin. Ook in de stadsrekening van 1391-1392 lezen we: "*Eerst ghegheven joncvrauwe Jane Blaffaerde Desplechijns wedue als vander lijfrente ... ghegheven joncvrauwe Jane Blaffaerde Jan Lesplechijns wedue*". Dit excerpt komt voor onder de rubriek Doornikse lijfrenten. Nog een variant in 1394: "*Janen Blaffarden wedewe Jans van Plechin*". In de Kortrijkse stadsrekening van 1417-1418 vinden we Jacot De Sperchin temmerman = Jacquemaert Desperchijn temmerman. Of soms verhaspelt als Jacot Descharchijns of Jacot Descherchijns. In diezelfde rekening komt ook nog Hannekin Desperchijns voor.

Het RAB vermeldt: Proces tussen Guillaeme Steijt, generaal van de H. Geest school en later zijn opvolger Robert Moerman, eiser, en Vincent Steur fs. Francois en Judocus Vermeersch fs.

Guillaeme en Catherine Steur fa. genoemde Francis, verweerder, voor burgemeester en schepenen van Kortrijk, in kamer.

Onderwerp: betaling van een rente op 26 januari 1599 voor schepenen van Kortrijk verleend door Malin vande Mandere fs. Willem ten voordele van **Perijne Dispersijn** fa. Nicolas, bezet op een huis en erf in de Sioenstraat. Deze rente werd op 16 jun 1621 voor schepenen van Kortrijk door **Colijn Dispersijn** fs. Willem overgedragen aan genoemde school.

In de wezenakten van de Kortrijkse weeskamer, registernummer: 70 van 1617 vinden Jan Despersijn uit Lowingen (Luingne).

In Rijsel werd een café restaurant A la Trompette uitgebaat door de familie Deplechin -Berger, waarvan bijgaande prachtige kaart.

We zien de vorm De Plechin; met metatesis wordt dat De Pelchin, De Pelchin, De Pelsijn, De Pillecijn. Dit is de naam van de letterkundige Filip de Pillecijn (1891-1962) die samen met J. Persyn (1878-1933) de Persyn-stam in de letterkundige wereld heeft vertegenwoordigd. En zo is de kring rond: van d'Esplechin over Desplechijn naar De Pillecijn en Dispersyn of Despersijn, die verkort werd tot **Persyn**". We vonden een grote familie Desplechin in de streek van Moeskroen-Doornik¹

¹ <http://www.messien-genealogie.com/mariage-d35.html>

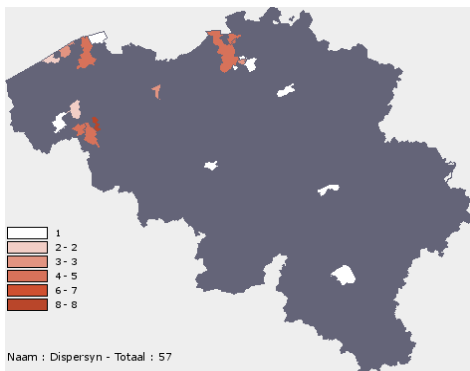
(eind 18e eeuw).

Bij de Zwart-Zusters te Brugge, in een plaats van het gelijkvloers, nu gebruikt als strijkzaal, ligt in de grond gemetseld een vierkante marmarsteen van ongeveer 40cm zijde die op een van zijn hoeken rust en volgend opschrift draagt²:

H.I.B.
S.THERESIA
DIS PERSIJN
religieuse van dit convent geprofest den
16 april 1755
oudt ...jaeren
overl ...den
R.I.P

C. Van Nieuwenhuysse vraagt zich in de Biekorf af of deze gedenkplaat niet aantoont dat Dispersyn soms uit 'dit Persyn' ontstaan zou zijn. Het is echter ook mogelijk dat deze schrijfwijze een louter esthetische bekommernis van de steenhouwer was. De naam moest nl. dezelfde breedte beslaan als 'S.THERESIA'; te oordelen althans naar de afdruk in Biekorf. Oudere vormen van de naam Dispersyn zijn nl. Despersyn, Despelsyn, Desplechiin, deSplecin, deSpelchin, Desplechijn. Hieruit blijkt al dat de naam een herkomstnaam is. Dispersyn is nl. afkomstig van Esplechin bij Doornik, dat in 1229 nog als Esplecin opgeschreven werd. Alardus deSpelcin staat in 1202 ook als Alardus deSplecin opgetekend en zijn gemeente in het zelfde jaar als 'parrochia de Spelchin'. Uit de Spelcin, dan ook Despelcin geschreven, ontstond de familienaam DePelcin, De Pelsijn, beter bekend als De Pillecijn. Anderzijds weten we dat de r en de l makkelijk eens verwisselden, denk aan Katerine/Katelijne, zodat uit Despelsijn de naam Despersijn ontstond, ook D'Espersijn en Dispersijn geschreven. De naam kon achteraf nog verkort worden tot Persijn/Persyn. Dr.M.Persyn uit Roeselare deelde me immers mee, dat zijn voorvader in 1554 Willem Despersyn heette. Een oudere voorvader vond ik in Kortrijk aangetekend in 1376, de stadsrekening sprak er van Jhanne Desplechiin.

F. D.

Ondanks deze eerbiedwaardige afkomst komt de naam 'Dispersyn' slechts zeer weinig (slechts 57 personen) voor in België (Vlaanderen) en zelfs helemaal niet in Nederland. Er is een concentratie in de Leiestreek, boven Brugge, rond Oostende en boven Antwerpen. Daartegenover is Deplechin een courante naam in het Doornikse.

We vonden de volgende naamgenoten in het Kortrijkse

- In het archief van het kapittel van de O.L. Vrouwkerk van Kortrijk bevindt zich de stichtingsakte uit 1598 van een jaarlijkse processie, gesticht door **Jacob Des Persijn**, priester en kapelaan van de kapittelkerk. Hij is waarschijnlijk overleden op 17 juni 1607. Zie ook zijn testament³.

²Biekorf LXIX (1968), 121

³ https://books.google.nl/books?id=uBklAAAAMAAJ&pg=PA119&lpg=PA119&dq=despersyn+kortrijk&source=bl&ots=u-mnTGQOEa&sig=hmXA7TWPIGAAbnkxxXalyL_6uFI&hl=nl&sa=X&ved=0ahUKEwiV4aO3xpXLAhVHSZoKHSKOAXsQ6AEIHZA#v=onepage&q=despersyn%20kortrijk&f=false

id=uBklAAAAMAAJ&pg=PA119&lpg=PA119&dq=despersyn+kortrijk&source=bl&ots=u-mnTGQOEa&sig=hmXA7TWPIGAAbnkxxXalyL_6uFI&hl=nl&sa=X&ved=0ahUKEwiV4aO3xpXLAhVHSZoKHSKOAXsQ6AEIHZA#v=onepage&q=despersyn%20kortrijk&f=false

- **Despersijn Marie Therese** (geboren te Kortrijk rond 1770), gehuwd met Ives Benoit Calewaert, woonde rond het einde van de 18e eeuw in Kortrijk. In 1821 had zij als weduwe een boekdrukkerij in Kortrijk. Het echtpaar had tenminste vijf dochters die allemaal in Kortrijk zijn getrouwd. Een van haar kleinkinderen (Charles Aloïse Rousselle) was Directeur du bureau des Messageries Van Gend (toen postwagens en diligences) in Leuven (Leuven was een van de steden waar een bureau gevestigd was), terwijl zijn ouders een estaminet (café) uitbaatten in Kortrijk. Het is niet uitgesloten dat diligences van Van Gend deze estaminet aandeden en Charles aldus bij deze maatschappij is terecht gekomen.

- **Despersijn Ludovicus Guilielmus** (1765 - 1837) een schoolmeester in Kuurne.

- **Dispersyn Elisabeth** (1848-1912), dochter van voorvader Louis Bernard Dispersyn (1813-1878) en gehuwd met Gustavus Dejonckheere zag haar drie kinderen vertrekken naar Detroit. In de USA vinden we wel de naam Dispersyn zoals Gerrit Dispersyn, wonende in Pennington, NJ. Hij emigreerde vanuit België (lid van de Belgian American Chamber of Commerce) en werkt als consultant voor Ingress LLC.

We hebben geen enkele van deze naamgenoten kunnen koppelen aan onze familietak.

Onze familietak: vervoerders en goudsmids

Onze familie concentreert zich voornamelijk rond de steden Brugge, Roeselare en Oostende. In Brugge vinden we de oorsprong van de familie, voornamelijk goudsmiden en bakkers. Later is een deel van de familie, ook weer goudsmiden, verhuisd naar Oostende. Een ander deel vestigde zich in Roeselare. Dit waren voornamelijk koetsiers. Sommige van die koetsiers werkten waarschijnlijk voor derden, maar anderen bezaten ook hun eigen koets en onderhielden een vaste verbinding, bijvoorbeeld tussen Gent en Roeselare. Omdat er ook uitspanningen nodig waren voor de paarden, vinden we ook Dispersyns terug als herbergier.

Niettemin vonden we de vroegste vermelding in Kortrijk met de geboorte van Louis (Jean) Dispersyn op 29/9/1705 te Kortrijk. Van hem is bekend dat hij een dochter had maar waarschijnlijk geen zonen.

- In 1718 vinden we een uitgebreide Brugse tak van de Dispersyn's met de geboorte van onze directe voorouder **Jean Dispersyn** (°19/1/1718 Brugge, gehuwd op 17/2/1748 te Brugge St. Jacobs met Delaetere Therese en † 6/12/1777 Brugge), vader van 4 zonen en toebackist (handelaar in tabak) van beroep. De geboorte-akte van 2 juli 1813 van **Louis Bernard Dispersyn**, voor een lange tijd de mij oudste bekende voorvader en grootvader van mijn moeder, verbond deze "Louis Bernard" met **Louis Albert Dispersyn**, een kleinkind van Jean. Die akte vermeldt Louis (Albert) en Ursula Allaert als ouders van Louis Bernard, die tweemaal zou trouwen met een vrouw uit Roeselare, alwaar hij overleed. Met hem vertrok een Dispersyn tak naar Roeselare. Dit kleinkind van Jean, Louis Albert Dispersyn, geboren te Brugge op 28 februari 1785 en er overleden op 23 nov 1866 was voerman. Zijn zoon **Louis Bernard** (zie hieronder) zou deze dienst van zijn vader overnemen. Louis Albert is na het overlijden van zijn eerste vrouw, Ursula Allaert hertrouwd met Josepha Jacoba Dullaert uit Damme. In Damme woonde een uitgebreide Dullaert familie⁴. Als we de necrologie van kapitein Jean Dullaert, militair en oudgediende bij het 35ste Franse regiment, moeten geloven dan genoot deze aristocratische familie een hoog aanzien in Damme.

- De wegwijzers van de stad Gent (volledige tekst⁵ beschikbaar), 1856, 1862 en 1865 vermelden

⁴ [Www.dullaert.org](http://www.dullaert.org)

⁵ <http://books.google.nl/books?id=w6MBAAAAYAAJ&pg=PA72-IA3&dq=dispersyn&lr=>

o.a. het dienstrooster van diligences en het vertrek der vracht-, merkt- en vervoerwagens.

De wegwijzer van 1856 vermeldt

“Rousselaere - Dispersyn – Begein. Alle maendagen en vrijdagen, ten 4 uer namiddag, uit de *Ville de Bordeaux*, Koornmerkt.

De wegwijzer van 1866 vermeldt

“Rousselaere - Dispersyn-Joye. Alle maendagen en vrydagen, ten 3 uer namiddag, uit den *Pelgrim*, koornmerkt”. Dit gaat over **Louis Bernard Dispersyn**, geboren in 1813 te Brugge en overleden te Roeselare, grootvader van Lucie Dispersyn. Louis Bernard was eerst getrouwd met Julia Bagein en daarna met Lucie Joye, die leefde van 1829-1917 en zelf van Roeselare afkomstig was. Zijn vader, Louis Albert was voerman, en zijn grootvader, Joannes Emmanuel een zelfstandige voiturier.

● **Coleta Françoise Dispersyn**, zus van voerman Louis Albert was getrouwd met Petrus Leonardus Demeurisse, die vanaf 1823 eigenaar was van de “herberg, cabaret en dranchuys de Salme” en stallen op de Grote Markt Roeselare (later: Hotel de la Poste). Hij baat er met zijn zoon Pierre-Louis een posterij-diligence uit.

● **Marie-Therese Dispersyn**, kleinkind van stamvader Jean Dispersyn en tante van Coleta Dispersyn was getrouwd met Dominicus Saeys, die eveneens een vervoersdienst uitbaatte. De Almanach der Provincie West-Vlaanderen van 1839 vermeldt:
“Kortryk, Doornyk, Ryssel en geheel Vrankryk, alle zondagen en woensdagen by Saeys-Dispersyn , in de smede-straet, in d' herberge St. Eloy om 8 uer. 's morg.”.
Haar dochter Elisabeth Therese Caroline Saeys trouwde met Jean Edouard Leenaert.
We komen nog terug op dit markante echtpaar.

● De Weergalm van 16 nov 1911 vermeldt een ongeval van een van de vervoerders in dienst van **August Dispersyn** (1865-1921), zoon van mijn betovergrootvader.
Het krantenartikel vermeldt:

ROESELARE – Ongeluk - Zaterdag
rond den middag kwam zekere Dedrijver
voerman bij Aug Dispersyn over het
Statieplein gereden. Eensklaps rolde een
olievat van den wagen en kwam terecht op
den voet van den voerman die deerlijk gekwetst
werd. Hij werd binnengebracht in
St-Joris waar men hem verzorgd heeft

● In de lijst van kooplieden van Gent (1866) staat een **Lod. Dispersyn** vermeld, Herberg 'In den Hazewind" b. de dampoort, 95.

● **Albert Dispersyn** (1746-1811), zoon van onze stamoudste, was een goudhandelaar in Brugge. Dat hij geen lieve jongen was blijkt uit het spoor dat hij nagelaten heeft in de processtukken van het Brugse Vrije.

Volgens proces 8826 van de Brugse Vrije werd door Marcellinus Van Steenbrugghe, handelaar te Brugge in 1793 een proces gevoerd tegen Albert Dispersyn met als eis: de afrekening van pacht en de ontruiming van een huis in de Zilverstraat die de verweerder gebruikt zonder titel van pacht. Diezelfde Albert Dispersyn had zich al eerder in 1789 (proces 9862 Brugse vrije) moeten verweren tegen een van zijn minderjarige goudsmidknechten, Vander Eecken (ofte Vander Beecken) Guilielmus Franciscus. Verweerder (Albert) schold de eiser uit, en ontsloeg hem nadat een gouden chefhaak verdwenen was. Omdat de eiser er niets mee te maken had en die chefhaak uitkwam⁶, eiste hij dat de verweerder zich zou herroepen, wat gebeurde.

⁶ Betekent: teruggevonden werd

Zijn zoon **Albert Charles** (1784 – 1866) zette de goudhandel voort als goudsmid. Hij huwde met Anna Godelieve Vanhoutrive, wiens vader eveneens goudsmid was.

Joanna Anna Godelieve Dispersyn, dochter van Albert Charles trouwde met Carolus Franciscus (frans) Van Ballenberghe, eveneens een zilversmid. De familie Van Ballenberghe was trouwens welbekend in Brugge. Laureins⁷ was een beëdigde stokverkoper (2e hands artikelen). Van hem zijn dertien verkoopboeken bewaard gebleven over een periode van vijf jaar (1680 - 1685). Een van die boeken had betrekking op verkopen in de 'Berg van Barmhartigheid' en een ander boek had betrekking op verkopen in het 'stedenhuis'. Frans van Ballenberghe was een zogenaamde oudkleerkoper die actief was tussen 1750 en 1795. Hij was een van de bestuursleden van zijn ambacht. Het is best mogelijk dat grootvader Albert van Joanna Anna nog stukken gekocht heeft bij Frans van Ballenberghe, namelijk op 24 april 1787 kocht hij ten sterfhuyse van Alexius Bardaut, ten versoucke van Tersia Lambert, syn weduwe, een lessenaere voor (0 4 0) en twee porta letten voor (0 8 0) en ook nog 2 gispn voor (0 10 0) en op 2 januari 1787 kocht hij goederen ten huysse ende ten versoucke van Sieur Jacobus Gombert als voogt over de weese Joseph Deeq, een haeker voor (0 7 6)

- Om de een of andere reden zijn een aantal kleinkinderen van eerder genoemde Albert Dispersyn (1746-1811) vanuit Brugge in Oostende terechtgekomen. Eén ervan, **Franciscus** in 1820 geboren in de Zilverstraat te Brugge, vestigde zich als goudsmid in Oostende. Van zijn zoon **Albertus Franciscus**, geboren in 1850 zijn vrij veel krantenberichten bewaard gebleven. Hij was kennelijk de horlogemaker van de stad Oostende en was wellicht bevriend met James Ensor, aangezien Ensor zijn doodsbrief bewaard had.

- In “Liste générale des brevetés de l'Imprimerie et de la Librairie. 1er Empire et Restauration.” wordt **Thérèse Dispersyn**, weduwe Callewaert, genoemd als drukker en boekhandel te Kortrijk rond 1830. Volgens mijn moeder, Yvonne Leenaert, woonde een familie Callewaert naast haar ouders in de Pluimstraat te Kortrijk. Zij waren boekbinder. Haar vader Gustave (geb. 1889) is bij een Callewaert in de leer gegaan als leerling boekbinder. Adelaide Callewaert was de eerste vrouw van de grootvader Frédéric van Gustave. Het is zeer goed mogelijk dat Gustave zijn toekomstige vrouw Lucie Dispersyn heeft leren kennen via de boekbinderij (drukkerij).

- In de Naemlyst der Gildebroeders en Zusters van de Gilde van Sint Sebastiaen te Brugge vanaf de 14de eeuw tot heden (in dit geval 1860) staat vermeld **Carel Dispersyn**, lid in 1783. Deze schuttersgilde is nog steeds actief. Zie ⁽⁸⁾ voor haar geschiedenis en rol.

- James Ensor, kunstschilder geboren (in de Langestraat) en werkende (hoek Vlaanderenstraat en van Iseghemlaan) in Oostende was geobsedeerd door alles wat met de dood te maken had. Zodoende verzamelde hij doodsbrieven. Tijdens de Ensor tentoonstelling in 2010 in het Mu.ZEE te Oostende t.g.v. zijn 150ste geboortedag was een lange tafelvitrine opgesteld met vele doodsbrieven die hij bewaard had. Tot mijn verbazing bij mijn bezoek aan de tentoonstelling, zag ik dat de doodsbrieven van twee Dispersyn's en de echtgenote van een van hen, tentoongesteld waren.

De eerste brief is die van **Albert François Marie Dispersyn**, goudsmid, geboren te Oostende op 29 nov 1850 en overleden te Oostende op 25 augustus 1917. Zijn eerste vrouw was Marie-Therese Kint (°Oostende 2 aug 1858 +Oostende 4 mrt 1893), waarmee hij huwde op 17 mei 1879.

De doodsbrief van zijn tweede vrouw **Caroline Sophie Vandevelde**, geboren te Boom op 8 januari 1871 en overleden te Oostende op 18 augustus 1917 (slechts enkele dagen voor het overlijden van

7 http://lib.ugent.be/fulltxt/RUG01/001/309/895/RUG01-001309895_2010_0001_AC.pdf

8 <http://www.sebastiaansgilde.be/nl/default.dhtml>

haar echtgenoot), was eveneens tentoongesteld. De vader van deze Albert was eveneens goudsmid te Oostende.

De derde brief is die van **Léonce Marie François Dispersyn**, geboren te Oostende op 10 september 1856 en er (ongehuwd) overleden op 14 augustus 1899, broer van Albertus. Opmerkelijk is dat deze doodsbriefen in het Frans gesteld zijn.

Een zoon van het echtpaar Dispersyn-Kint, **Albert Dispersyn** (1880 – 1938) huwde op 24 oktober 1908 met Corveleyn Augusta (11 jun 1886 – 22 sep 1917). Zij is een van de dodelijke slachtoffers van het bombardement van de Petrus-en-Pauluskerk in Oostende op 22 september 1917 tussen 7 en 8 uur 's morgens. Pikant detail hier is dat Albert François Marie in augustus 1917 zijn 46-jarige vrouw verloor en een maand later zijn 32-jarige schoondochter in het eerder genoemde bombardement. Augusta

liet drie kinderen achter waarvan de jongste slechts vijf jaar oud was.

Tevens bleek in Oostende ook een “huis Dispersyn” te zijn, die de pen geleverd heeft waarmee Koning Leopold II een gulden boek getekend heeft bij de eerste steenlegging van een havendok⁹. Het gaat hier over het echtpaar Dispersyn-Kint, horloger du roi, gelegen aan de Kapellestraat 5, gesticht door zijn vader in 1850.

19 juni 1898

Stipt om 11.00 uur verwelkomen de burgemeester, de gouverneur en de plaatscommandant de vorst aan het station voor een historische gebeurtenis. In een rijtuig van de Buurtspoorwegen begeeft hij zich naar de nieuwe haveninstellingen.

Na een rede van burgemeester Pieters volgt het wederwoord van de koning: “...Vous connaissez ma sympathie pour Ostende (...), que vos bassins abritent de nombreuses navires...”

Hij daalt in het dok af en legt met een eretruweel wat mortel op de eerste steen; de nieuwe zeesluis die voor- en achterhaven met elkaar verbindt, krijgt de naam Demeysluis.

Na de foto's en het tekenen van het gulden boek (met een pen van het huis Dispersyn) brengt een tramstel hem terug naar het station waar hij om 12.15 uur vertrekt.

In eerste instantie kon ik dit 'huis Dispersyn' niet plaatsen, maar later (De Plate december 1987) bleek dat het hier gaat om de bijouerie Dispersyn in de Kapellestraat 5. Deze bijouerie bleek opgericht te zijn in 1850. Aangezien we zeker weten dat Albertus Franciscus Maria, geboren in 1850, er heeft gewoond, kan het hier alleen maar gaan om zijn vader en goudsmid **Franciscus Stephanus Dispersyn** (1820-1885) (2e neef in de 4e graad). Waarschijnlijk heeft hij zich bij zijn huwelijk met Maria Stock vanuit Brugge in Oostende gevestigd teneinde in die stad een bijouerie cq pennenhuis te openen.

Een eigenaardige bijkomstigheid is dat Franciscus kennelijk niet de enige uit het gezin van Albertus Franciscus was die zijn geluk beproefde in Oostende. Ook zijn dochter Sophia Maria (en dus zus van Franciscus) vestigde zich in Oostende en huwde met een rasechte Oostendenaar Godefridus Paulus Unruh wiens vader Godefroi en broer (geboren in Dieppe) zeekapiteins waren. Godefroi, geboren in Grund (D), is op het schip Francis overleden. Het gezin van Sophia Maria was echter onfortuinlijk door het overlijden

⁹ <http://www.vliz.be/imisdocs/publications/139480.pdf>

van alle drie de kinderen, dood geboren, vlak na de geboorte en 6 jaar oud.

De Duitse familie **Von Unruh** komt voor in de kwartierstaat van Koning Willem Alexander van Nederland via zijn grootvader Prins Bernard.

Geestelijken in de familie

Onze Dispersyn's kennen een paar geestelijken, in dit geval Zusters.

- Vooreerst vernoemen we **Zr Stanislas** (Marie Dispersyn), Dame van St.-Niklaas in het klooster der Dames van St.-Niklaas aan de Voorstraat te Kortrijk. Zr Stanislas zou als non en tante een belangrijke rol spelen voor mijn moeder (Yvonne Leenaert), die als 8-jarig kind wees geworden was na het overlijden van haar moeder Lucia Dispersyn. Ze werd tot aan haar twaalfde jaar, toen haar vader hertrouwd was op het internaat van deze school geplaatst.
- **Zr Marie-Angele** (Julie Dispersyn,), ook een tante van mijn moeder, is als non bij de Witte Zusters van Afrika bij de missies in Congo geweest. Op latere leeftijd is zij teruggekeerd naar het klooster in St. Andries Brugge alwaar ze overleed. Zij heeft een handgeschreven gelukwens geschreven bij mijn huwelijk in 1965.
- **Zr Marie Albrecht** (Elisabeth Cecilia Dispersyn (1887-1923)), 4e nicht in de 2e graad, religieuze bij de Zusters van Barmhartigheid te Ronse¹⁰. Deze kloosterorde is opgericht door Etienne (Stefaan) Modest Glorieux (1804-?) die via de familie Vanneste verwant is met de familie Leenaert.

Wetenswaardigheden

- **Michel Dispersyn**, Hoogleraar recht aan de ULB. Lid van meerdere officiële adviescolleges. Auteur van een zeer groot aantal publicaties, voornamelijk op het gebied van Europese wetgeving.
- Aan het Departement voor Moleculaire Cel Biologie, Cardiovasculair Research Instituut Maastricht, Universiteit van Maastricht,NL werkt een **G.D. Dispersyn**.
- Een niet zulke fraaie gebeurtenis is de moord in 2009 op **Lutgarde Dispersyn** (57), een schooljuf en haar echtgenoot Frans Vaes (80), timmerman in hun huis in Mortsel door hun psychopathische zoon Joachim.
- Een zekere **Arlette Dispersijn** is executive editor van het blad ICI Paris XL uitgegeven door de gelijknamige winkelketen.

Markante huwelijken

Steeds weer blijken huwbare kinderen van een Dispersyn gezin een goede partij geweest te zijn voor families met aanzien. In de stamreeks die hierna volgt zijn een paar voorbeelden gegeven. Voor de volledigheid geven we hieronder een overzicht.

- **Coleta Françoise Dispersyn** (1783 – 1843) trouwde in 1805 te Brugge met Petrus Leonardus Demeurisse (1776 – 1843), eigenaar van de “herberg, cabaret en dranchuys de Salme” met stallen en baatte er met zijn zoon Pierre-Louis een posterij-diligence uit. Zijn andere zoon Jacques Henri Appolinaire Demeurisse (1820 – ?) trouwt met de dochter van de Directeur van het Huis van

¹⁰ <https://kadoc.kuleuven.be/db/inv/963.pdf>

Gezondheid van Ieper, Joannes van Eijde. Marie-Therese, een dochter van het echtpaar Demeurisse-Dispersyn trouwt met Franciscus Delaey (1804 – 1851), griffier bij het vredegerecht van arrondissement Ardoois te Tielt en zoon van een moleneigenaar.

- **Louis Albert Dispersyn** (1785 – 1866) hertrouwt na het overlijden van zijn eerste vrouw met Josepha Jacoba Dullaert (1788 – 1866) uit Damme. Haar grootvader was burgemeester van Damme, terwijl haar overgrootvader Jan Knijf (? – 1750) voogd was van het St.-Janshospitaal van Damme en tevens burgemeester. Hij ligt begraven in de OLV kerk van Damme.

- **Caroline Dispersyn** (1780 – 1832) (zuster van Louis Albert) trouwde met Louis Joseph De Scheppere (~ 1779 – 1816). Hij is een kleinkind van de stadsgeneesheer van Gent, tevens poorter en schepen (wethouder). Zijn opleiding heeft hij genoten aan de universiteit van Leuven. Zijn tante Marie Jeanne Francoise De Scheppere was getrouwd met jonker Philippe Theodor Van der Laen, in zijn leven heer van ter Meerse, grootgrondbezitter. Nakomelingen van de familie De Scheppere zouden notabelen worden van Ronse, Eeklo en Gent.

- **Maria Therese Dispersyn** (1797 – 1859) (zuster van Louis Albert) huwde met de zoon Dominicus Seys van de Brugse voerman Judocus Seys uit Dendermonde, wiens vader poortmeester van Dendermonde was. Haar echtgenoot Dominicus was eveneens voerman. Een dochter trouwde trouwens met een Leenaert uit Ninove, woonachtig in Brussel. Haar schoonvader Judocus Seys was getrouwd met Theresia De Beir (of De beer), wiens zwager (echtgenoot van haar zus) Dominicus Busschaert¹¹ eerst politicommissaris was, daarna een paar jaar tot aan de Belgische revolutie in 1830 burgemeester van Assebroek en daarna likeurstoker (naar het voorbeeld van zijn schoonouders).

- **Maria Charlotta Coleta Dispersyn** (1860-1903) [3e nicht in de 3e graad] uit Oostende trouwde in 1890 in Whitechapel, Londen met de 32-jarige Engelse blok (hout?) hakker Joseph Tomlinson (1858-1917). Voor hem was dit zijn tweede huwelijk. Zij kreeg vier kinderen. Na haar overlijden trouwde die Tomlinson voor de derde maal. In de UK zijn verder geen Dispy's te vinden. Wat deze oudste dochter van Alphons, een portier van de ijzerweg, te zoeken had in London is niet bekend. Whitechapel had in de 19e eeuw geen al te beste naam. Er woonden veel armen en het wemelde van bordelen en hoeren. Bij haar huwelijk was haar vader 61jr oud en was toen waarschijnlijk reeds opgenomen in een godshuis (een tehuis voor armenzorg) in Oostende. Hij heeft de geboorte van zijn vier Engelse kleinkinderen bij leven meegemaakt. Bij haar overlijden in 1903 was zij slechts 43 jr oud en was haar jongste kind slechts 8 jaar. Al met al, een trieste levensloop.

Een schoonzus van Marie Therese Dispersyn, Anne-Marie Saeys (1785 – 1858) trouwde met Jacques-Rodolphe Ghislain Celestin van Zuylen van Nyevelt¹² (1776 – 1841). Dit huwelijk was niet zo bijzonder aangezien Jacques-Rodolphe Ghislain Celestin van Zuylen postmeester was van Brugge en haar vader Judocus Saeys een grote vervoeder o.a. van de post. De familie Dispersyn eveens Brugse vervoerders kenden uiteraard de familie Saeys.

Jean-Antoine van Zuylen van Nyevelt de Gaesebeke, vader van Jacques-Rodolphe behoorde tot een oorspronkelijk Nederlandse adellijke familie die teruggaat in de 13e eeuw. Jacques-Rodolphe en zijn broer bevestigden echter hun adellijke status onder het Verenigd Koninkrijk der Nederlanden niet. Jacques-Rodolphe Ghislain Celeste was ontvanger van belastingen, handelaar, zeepzieder en een van de prominente figuren van de Belgische revolutie in Brugge. Het gezin had elf kinderen.

11 http://nl.wikipedia.org/wiki/Dominique_Busschaert

12 http://nl.wikipedia.org/wiki/Van_Zuylen_van_Nievelt#Zuid-Nederlandse_tak

Mijn oudtante (zuster van mijn oudvader) **Marie Therese Dispersyn** (1797 – 1859) is de schoonzuster (echtgenote van een zwager) van Jacques-Rodolphe Ghislain Celestin van Zuylen van Nyevelt (1776 – 1841) wiens overgrootvader **Jacques-Rodolphe van Zuylen van Nyenvelt** (1691-1752) vermeld staat in de negende generatie van de kwartierstaat¹³ van **Koningin Mathilde**. Hij is dus haar oud-bet-overgrootvader.

Aangezien tevens een adellijke Schotte tak voorkomt in de kwartierstaat van de Koningin (14e generatie) is die familie ook via haar met ons verwant.

- Een dochter van **Elisabeth Mathilde Dispersyn** (1824 – 1894) (dochter van Louis Albert) trouwt met de sous-chef van het station van Brugge, Louis Danckaert (1856 - ?)
- **Celina Maria Dispersijn** (1862 –) trouwt met Julius Desquenne, hoofd-commies van de accijnzen te Roeselare (woonde daarvoor in Brugge).

¹³ http://familiegeschiedenis.be/sites/default/files/ebook_mathilde_klein.pdf

Stamreeks van Lucia Antonia Dispersyn (Bernard Vandeginste)

In de stamreeks volgen we de mannelijke lijn van de kwartierstaat beginnend ofwel bij een van de ouders of grootouders. Bij de familie Dispersyn starten we met Lucia Antonia Dispersyn, de grootmoeder van Bernard Vandeginste

Lucia Antonia

geb.: 28 jul 1883, Roeselare

overl.: 5 apr 1928, Kortrijk

geh.: 21 feb 1914, Kortrijk met Gustave Leenaert

ber. : -

Lucia, mijn grootmoeder komt uit een gezin uit Roeselare. Oorspronkelijk liggen de wortels van de Dispersyn's in Brugge. Haar grootvader Luis Bernard verhuisde echter naar Roeselare, waar een deel van de familie zich verder vestigde.

Lucia was de jongste van een gezin van 4 kinderen, allemaal meisjes. Twee van haar zussen zouden later non worden. Zr Stanislas die in het klooster van de Dames van St.-Niklaas te Kortrijk intrad en Zr Marie Angele die non werd bij de Witte Zusters en naar de missies in Congo gestuurd werd. Haar zus Josephine is ongehuwd gebleven en woonde in Elsene., alwaar zij een gezelschapsdame was van een Barones te Brussel. Het beroep van haar vader, Désirée die een half jaar na de geboorte van Lucia overleed, is onbekend.

Hoe Lucia vanuit Roeselare in contact gekomen is met Gustave Leenaert uit Kortrijk is een onderwerp van speculatie. Het is niet zo evident dat iemand uit Roeselare vaak in Kortrijk komt om er dan met iemand uit die stad te trouwen. Uit de "Liste générale des brevetés de l'Imprimerie et de la Librairie 1er Empire et Restauration" blijkt echter dat rond 1830 een Thérèse Dispersyn, weduwe Callewaert in Kortrijk woonde. Zij waren drukker en bezaten een boekhandel te Kortrijk. Doordat de grootvader van Gustave met een Callewaert getrouwd was is het best mogelijk dat Gustave op die manier een dochter Dispersyn heeft leren kennen.

Lucia woonde met Gustave eerst in de Plumstraat en verhuisde later naar hun nieuw gebouwde huis in de Veldstraat. Ze zou in 13 jaar tijd zes kinderen krijgen.

Na de geboorte van Thérèse in 1927 bleek Lucia, die toen al 44 was, vrij snel weer tekenen van zwangerschap te vertonen. Niets was minder waar. Na een 7-tal maanden bleek dat zij leed aan een ernstige buikvliesontsteking doordat een deel van de nageboorte achtergebleven was. Ze overleed in 1928, zes jonge kinderen achterlatend. Yvonne zou daarop bij haar tante Zr. Stanislas op kostschool geplaatst worden bij de dames van St.-Niklaas aan de Voorstraat in Kortrijk. Eerst nog zou Gustave tevergeefs beroep gedaan hebben op de ongehuwde zus van zijn overleden vrouw, Josephine, om bij hem te komen inwonen om voor de kinderen te zorgen.

Opmerkelijk is dat een dochter (Elisabeth Therese Saeys) van een zuster (Marie Therese Dispersyn) van de overgrootvader (Louis Albert Dispersyn) van Lucia Antonia ook met een Leenaert (van een andere familietak) getrouwd is in Brugge, namelijk met Jean Edouard Leenaert, geboren in Ninove en woonachtig in Brussel.

Desiree

Geb.: 18 feb 1843, Roeselare
overl.: 29 dec 1884, Roeselare
geh.: op 26 sep 1877 met Mathilde Vandevelde
ber. : timmerman te Roeselare

Van Désirée is zeer weinig bekend. Zijn vader was afkomstig uit Brugge en verhuisde naar Roeselare waar zijn zoon Désirée geboren is. Désirée groeide op in een groot gezin van vijf kinderen. Na het overlijden van zijn moeder zou zijn vader nog hertrouwen met Lucie Joye. Er zouden nog eens vier kinderen geboren worden, in totaal groeide het gezin tot drie jongens en zes meisjes. Van zijn ouders is bekend dat ze een vervoersdienst (of diligence) uitbaatten die waarschijnlijk een dienst tussen Gent en Roeselare verzorgde. Dit zou moeten betekenen dat het gezin waarin Désirée opgroeide het relatief goed had. Neem daarbij het feit dat zijn ouders ook geletterd waren, dan zouden de kinderen eigenlijk een goede opvoeding en opleiding moeten genoten hebben. Daar is echter (nog) niets van terug te vinden. Hoewel zijn grootouders ook in het vervoer actief waren, blijkt deze activiteit niet te zijn voortgezet door de kinderen. Wellicht is de aanleg van de spoorverbindingen daar de oorzaak van.

Désirée was toen hij trouwde 34 jaar oud, zijn vrouw Mathilde was 33 jaar. Het gezin woonde in Roeselare (de Noordstraat) alwaar Désirée timmerman was. Hij zou vier kinderen krijgen, allemaal meisjes. Twee zouden non worden, waarvan de jongste naar de missies in Congo vertrok en er zou blijven totdat ze bejaard terugkwam naar het klooster in Brugge. Eén zou ongetrouwd blijven en vertrekken naar Elsene. Lucia zou trouwen met Gustave Leenaert, mijn grootvader.

Een tante (Cornelia Francisca Dupont) van mijn overgrootmoeder Mathilde Vandevelde is getrouwd met Franciscus Henricus Lecluze (1814-1874) uit Gullegem. De bekende Vlaamse familie **Lecluyse** met Noel De Lecluse (~1585 - ?) uit Wervik als stamvader, is door dit huwelijk geparenteerd met de familie Dispersyn.

Louis Bernard

geb.: 2 jul 1813, Brugge
overl.: 1 mei 1878, Roeselare
ber.: voerman
geh.: 29 okt 1839 met Joanna Julia Bagein te Roeselare
geh.: 2 apr 1856 met Lucie Joye te Roeselare

Louis Bernard groeide op in Brugge met zijn oudere broer Pieter Joannes. Zijn vader Louis Albert was een Brugse voerman, op 21-jarige leeftijd gehuwd met de drie jaar jongere Bernardine Allaert uit Roncq (F).

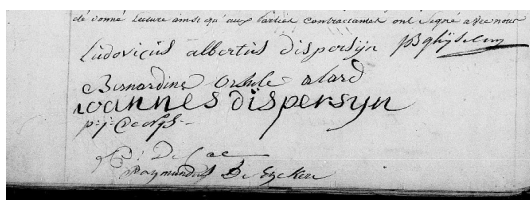
De 26-jarige Louis Bernard trouwde in een eerste huwelijk met de 22-jarige Joanna Bagein uit Roeselare. Zij was de dochter van een voiturier (vervoerder). Waarschijnlijk was zijn huwelijk de reden voor zijn vertrek naar Roeselare. Met Joanna kreeg hij zeven kinderen, waaronder Desiree. Zij overleed op jonge leeftijd (38 jaar). Louis Bernard hertrouwde een half jaar later met de 27-jarige Lucie Joye. Zelf was hij toen 43 jaar oud. Met zijn tweede vrouw kreeg hij vier kinderen. Met zijn tweede vrouw onderhield hij een vervoersdienst tussen (waarschijnlijk) Gent en Roeselare. Een tante van hem Coleta Françoise Dispersyn, zus van zijn vader Louis Albert was getrouwd met Petrus Leonardus Demeurisse, die in 1823 eigenaar werd van de "herberg, cabaret en dranchuys de

Salme” met stallen op de Grote Markt van Roeselare (later: Hotel de la Poste). Hij baatte er met zijn zoon Pierre-Louis (dus een neef van Louis Bernard) een posterij-diligence uit. Het is niet uitgesloten dat Louis Bernard ofwel bij zijn neef werkte of samen met zijn neef het vervoer uitvoerde.

Kortom, Louis Bernard was waarschijnlijk een druk zelfstandig baasje die met zijn beide echtgenotes een vervoersdienst uitgebaat heeft tussen Gent en Roeselare (zie wetenswaardigheden). Met daarnaast nog de herberg van zijn oom moet dit een gezellige boel geweest zijn. Het is ook niet onwaarschijnlijk dat hij meerdere paarden gehad kan hebben. Zou zijn zoon Désirée, de grootvader van mijn moeder dan een uitstekende paardenmenner (of rijder) geweest zijn?

Louis Bernard overleed op 65-jarige leeftijd. Zijn broer Pieter Joannes overleed vrij jong want twaalf jaar na zijn huwelijk hertrouwde zijn echtgenote Joanna Leleu.

Louis Albert

geb.: 28 feb 1785, Brugge

overl.: ?

geh.: 5 nov 1806 met Bernardine Ursula Alaert te Roeselare

30 okt 1816 met Josepha Jacoba Dullaert

ber. : Voerman

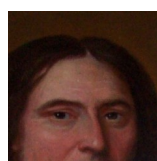
Handtekeningen van Louis Albert en zijn vader Joannes Dispersyn

Louis Albert was het derde kind uit een gezin van 10 kinderen. Zijn vader Joannes Emmanuel was een zelfstandige voiturier (koetsier). Het gezin waarin Louis Albert opgroeide werd in 1790-1791 gedecimeerd! Eerst overleed een meisjes-tweeling een paar maand na de geboorte in 1790. Daarna overleed in hetzelfde jaar het oudste kind (meisje) dat toen het acht jaar was. Weer een paar maanden later stierf een ander meisje, pas drie jaar oud. Het jaar daarop in 1791 overleed alweer een tweeling, nu jongens vlak na de geboorte. Negen jaar later overleed nog een jongen, amper zeven jaar oud. Al met al bleef hij met twee zussen slechts in het gezin over. De oudste zus, Coleta trouwde met een Rumbekenaar en vertrok naar Roeselare om er de “herberg, cabaret en dranchuys de Salme” op de Grote Markt uit te baten. Louis Albert werd voerman. Hij trouwde op 21-jarige leeftijd met Ursula Alaert te Roeselare, wat erop wijst dat Louis Albert eveneens naar Roeselare trok (of getrokken was). Het echtpaar zou slechts één kind krijgen, Louis Bernard.

In 1816 huwde Louis Albert in Damme voor de tweede keer, nu met Josepha Jacoba Dullaert. Met haar zou hij 10 kinderen krijgen. Twee jongetjes overleden in de kleuterleeftijd. Een nicht (Coleta Francisca Dullaert) van zijn vrouw zou trouwen met Nobertus Braet. De familie Braet is een bekende familie van molenaars en aannemers uit de streek rond Damme.

Een dochter **Coleta Francisca Dispersyn** (1817-1896) trouwde met **Louis Algoet**, koster van de kathedraal van Brugge. Zij hadden tevens een winkel die chocolade (La Revalenta) verkocht met een gezondheidsclaim in de O.L.Vrouwstraat te Brugge.

Twee leden van onze familietak Dullaert waren burgemeester van Damme: (1) Jacobus Dullaert, grootvader van de tweede echtgenote van Louis Albert Dispersyn, in 1754. en (2) Jan Dullaert van 1810 tot 1823.

Jacobus Dullaert was getrouwd met Petronella Knyf, dochter van Jan Knyf (1674 – 1750). Aldus is Jan Knyf, die eveneens burgemeester van Damme en voogd van het Sint-Janshospitaal was, een grootvader van de tweede echtgenote van mijn oudvader

Louis Albert Dispersyn. Jan Knyf is echter geen directe voorvader aangezien wij de nakomelingen zijn van zijn eerste vrouw Allaert. Jan Knyf ligt begraven in de kerk van Damme alwaar een

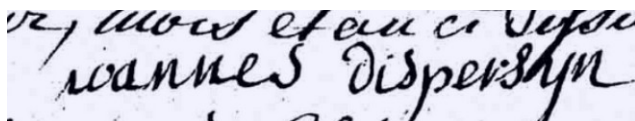
grafsteen van hem is. In het museum van het Sint-Janshospitaal van Damme hangt (hing) een portret van hem als voogd van het hospitaal.

Marcus **De Beir** is de grootvader van Josepha Jacoba Dullaert, die tevens de verbinding maakt tussen de familie Dispersyn met de familie Louwage door het huwelijk van een van zijn dochters.

Een andere dochter **Ludovica Emelia Adelaida Dispersyn** die slechts 37 jaar geworden is trouwde met de Brugse aannemer van openbare werken Bernardus de Ketelaere. Haar dochter **Maria Bernardina de Ketelaere** huwde in 1878 met de fabrikant Ernestus de Ruytter, zoon van een rijtuigmaker uit Brugge.

Een zoon **Augustus Fredericus Dispersyn** was bakker in de Beenhouwersstraat 44 te Brugge. Op hetzelfde adres woonden zes dienstbodes (allen ongehuwd), waarschijnlijk personeel van de bakkerij.

Joannes Emmanuel

geb.: 1 jan 1751, Brugge

overl.: 23 aug 1834, Brugge

geh.: 1 mei 1780 met Maria Petronilla Theresia Mullet (1753 – 1816) te Brugge

ber. : Voiturier (zelfstandige)

Joannes Emmanuel groeide op in een relatief klein gezin van vier kinderen, allemaal jongens te Brugge. Zijn vader was toebackist (handelaar in tabak). Joannes Emmanuel was waarschijnlijk het jongste kind. Twee kinderen, onder meer Joannes Emmanuel moeten op de een of andere manier onderwijs genoten hebben, want beide konden documenten ondertekenen. Joannes Emmanuel zou voiturier worden. Zijn oudste broer werd goudhandelaar en een andere broer werd kleermaker. Slechts van één broer wordt als beroep “werkman” vermeld. Het wijst erop dat zijn ouders aan hun kinderen een goede toekomst wilden geven.

Joannes Emmanuel trouwde als laatste van de vier kinderen op 29-jarige leeftijd. Zijn vrouw, Maria Petronilla was vier jaar jonger. Het gezin van Joannes Emmanuel zou met grote kindersterfte te kampen krijgen. Van hun 10 kinderen overleefden er slechts drie.

Eerst overleed een meisjes-tweeling een paar maand na de geboorte in 1790. Daarna overleed in hetzelfde jaar het oudste kind (meisje) toen het acht jaar was. Weer een paar maanden later stierf een ander meisje, pas drie jaar oud. Het jaar daarop in 1791 overleed alweer een tweeling, nu jongens vlak na de geboorte. Negen jaar later overleed nog een jongen, amper zeven jaar oud.

Tenminste twee van de drie kinderen van Joannes Emmanuel leerden schrijven. Zijn oudste dochter, Coleta trouwde met de koetsier, Petrus Leonardus Demuerisse, die later de herberg “de Salme” in Roeselare zou overnemen. Vanaf 1823 is Pieter eigenaar van de “herberg, cabaret en dranchuys de Salme” en stallen en baat er met zijn zoon Pierre-Louis een posterij-diligence uit (zie verder onder de familie Dispersyn). Toen op 18 oktober 1864 de Brugse bisschop Joseph Faict Roeselare bezocht, stapte hij van het station door de Ooststraat naar het Klein Seminarie. Guido Gezelle was erbij en las de vele welkomsopschriften op huis- en winkelgevels. Verbijsterd noteerde Gezelle dat het opschrift ‘Au Saumon’ nu eilaas verfranscht is’

Zijn enige overgebleven zoon Louis Albert werd voerman (charetier) en zijn jongste dochter **Marie Therese** trouwde eveneens met een voerman **Dominicus Judocus Saeys**. Door dit huwelijk werd ze de schoonzuster van **Jacques-Rodolphe van Zuylen van Nyevelt** uit Brugge (zie Markante huwelijken en Verhalen en Anekdoten). Deze Van Zuylen wordt genoemd in het boek Oost- en Westvlaamse voorouders van Koningin Mathilde¹⁴

14 http://familiegeschiedenis.be/sites/default/files/ebook_mathilde_klein.pdf

Joannes Emmanuel zelf bereikte de eerbiedwaardige leeftijd van 83 jaar! Zijn vrouw was 18 jaar eerder overleden op 19 juni 1816. Ze was 63 jaar oud.

Charles Jean François Dispersyn, broer van Joannes Emmanuel trouwde met Anne Maria Beeckaert (1755 – 1803). Haar neef (zoon van haar broer), **Laurentius Beeckaert** (1781 – 1810), is als soldaat van het Napoleontische leger in de duinen van Cadzand gesneuveld. Hij was canonnier à la première compagnie des gardes de la Direction d' Anvers.

Zijn dochter **Jeanne Marie Caroline Engelberte Dispersyn** trouwde in 1797 op 16-jarige leeftijd in Brugge met de 19-jarige Fransman **Jacques Antoine Robin** uit Moulins, die de overheidsfunctie van caissier du payeur general du departement de la Lys gekregen had in Brugge. Jeanne was toen enkele maanden zwanger. Zijn vader Jean Baptiste Robin had een overheidsfunctie in Moulins als commis greffier a la municipalite de Moulins, departement de l' Allier. Jeanne Marie kreeg nog eens 2 zonen, beide in Brugge geboren de jongste in 1801. Het echtpaar (21 en 18 jr) woonde in 1798 bij haar ouders. Hun oudste zoon is getrouwd met Marie-Louise-Eleonore Paris en overleden in zijn woonst aan de Rue des Bons Enfants 19 (een straat in de buurt van het Louvre) te Parijs. Zijn overlijdensakte is ondertekend door meerdere dignitarissen hetgeen wijst op een belangrijke functie (directeur constitutionnel). In het Nationale Archief te Parijs is een document bewaard met de inventaris van goederen die bij zijn overlijden opgemaakt is door notaris Louis-Pierre Mores

Op het adres van Charles Jean Francois woonde in 1798 ook de 89-jarige De Madrid, weduwe Knyf (of Knoff) met haar 14-jarige zoon Jean.

Een kleinkind van een andere broer van Emmanuel, **Ludovicus Albertus Dispersyn** is getrouwd met Amelia Francisca Danneel. Haar huwelijksakte vermeldt dat haar vader, een zeeman al afwezig (spoorloos) is sedert meer dan dertig (?) jaar. Zij laat in de akte noteren dat ze niet weet of hij nog leeft en dat zijn laatste woonplaats haar onbekend is. Ook vermeldt ze dat haar grootouders overleden zijn maar dat hun laatste woonplaats en hun plaats van overlijden haar onbekend zijn.

Caroline Dispersyn (~1780 – 1832), dochter van **Albert Dispersyn** (1746 – 1811) eveneens broer van Joannes Emmanuel, is in Gent getrouwd met **Louis Joseph De Scheppere** (~1779 – 1816), een uurwerkmaker uit Gent. Zowel zijn voorouders als de nakomelingen van een van zijn broers behoren tot een aristocratische familie van artsen, advocaten, schepenen, leden van gemeente- en provincieraden uit Gent, Ronse en Eeklo¹⁵.

Haar schoonzus Theresia Petronilla Gasparia **van Waesberghe**¹⁶, gehuwd met Duplicius Cornelius Hyacinthus Ludovicus de Scheppere (1766 – ?), behoort tot een familie die teruggaat tot de 13e eeuw, waarvan sommigen de titel jonkheer of jonkvrouw droegen. Nakomelingen van deze schoonzus woonden in statige herenhuizen in Eeklo of zelfs in een kasteel zoals Paul Marie Joseph Duplice De Scheppere (1882 – 1943) die op het kasteel Stoffelt te Watervliet woonde. Joannes Baptist Benedictus De scheppere (1711 – ?), grootvader van Louis Joseph was poorter en stadsgeneesheer van de stad Gent. Zijn opleiding had hij genoten aan de KU Leuven.

Vermeldenswaardig is dat bij het overlijden van haar echtgenoot in 1816, Caroline Dispersyn door haar schoonmoeder Catharina Caroline Françoise Beydens (? – 1821) in een rechtszaak¹⁷ gedaagd

¹⁵ Vlaamse Stam 34(10), 1998 p 415-427

¹⁶ <http://users.skynet.be/lovawa/index.htm>

¹⁷ http://www.google.nl/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&cad=rja&uact=8&ved=0CCQQFjAA&url=http%3A%2F%2Fsearch.arch.be%2Fnl%2Fzoeken-naar-archieven%2Fzoekresultaat%2Fead%2Fzoekresultaat%2Farchiefbewaarplaats%2FBF-A0514%2Frubriek%2FZ0%2Feadid%2FBF-A0514_108471_107102_DUT%2Fzoekresultaat-pagina%2F2&ei=Cq7QU66UGJPn7AbAhYDQCg&usg=AFQjCNEOeosPG-

werd bij de rechtbank van 1ste aanleg van Gent. Dit hield verband met de afwikkeling van een schuldvordering en openbare verkoping van een onroerend goed dat zij in gemeenschap bezaten. Volgens dit arrest had zij drie minderjarige kinderen bij het overlijden van haar echtgenoot.

Jean Francois

geb.: 19 jan 1718, Brugge
overl.: 6 dec 1777, Brugge
geh.: 17 feb 1746 met Therese Delaetere
te Brugge
ber. : toebackist (tabakswinkel)

Met Jean Francois zijn we voorlopig beland bij mijn verste voorvader in rechte lijn (langs moeders kant). Jean Francois trouwde op 28-jarige leeftijd met de twee jaar oudere Therese Delaetere (DeLatre) te Brugge.

Het echtpaar zou vier zonen ter wereld brengen. Jean was toebackist. Zeker twee kinderen zouden leren lezen en schrijven, wat ongewoon was voor die tijd. De oudste, Albert zou goudhandelaar worden. Ignatius zou het slechts tot werkman brengen. Charles Jean werd kleermaker in Brugge en Joannes Emmanuel voiturier (particulier). Dit alles wijst op een zekere welstand. Het valt op dat drie van de vier kinderen voor een zelfstandig beroep kiezen, waarvoor toch een zekere financiële draagkracht nodig is.

Jean zou slechts 59 jaar worden.

Aan grootmoeders kant, Therese Delaetere kunnen we nog twee generaties verder in de tijd teruggaan: mijn over-over-....grootvader, Carolus Delaetere, was geboren op 6 jan 1676 in Brugge en is getrouwd met Anna Winne. Hij was de zoon van Philippus, geboren in 1648 die gehuwd was met Jacoba Roelant.

De buitenring van de kwartierstaat (stamoudsten)

Op de buitenring van de (cirkeldiagram van de) kwartierstaat liggen onze verste directe voorouders zowel in de vrouwelijke als in de mannelijke lijn. Uitgaande van deze stamoudsten kan men op de site een (beperkt) overzicht laten aanmaken van alle nakomelingen van een gekozen stamoudste.

Stamoudste van de Familie Dispersyn

De stamboom bevat slechts één familietak **Dispersyn** met als stamoudste **Jean Francois Dispersyn** (1718-1777) x Therese Delaetere (1716-?)

Uiteinden van de kwartierstaat (stamouders)

Philipps Delaetere (1649-1706) x Jacoba Roelant (1648-?) uit Brugge

Laurentius Mulet (1678-?) x Catharina Vander Stoel (?-?) uit Brugge

Franciscus van Rietvelde (1761-?) x Maria Ida de Cock (?-1766) uit Brugge

Pierre Allard (1719-1794) x Marie-Anne Desplanques (1725-1783) uit Brugge

Petrus Jan Bagein (?-1794) x Jacoba Callewaert (?-?) uit Roeselare

Petrus Joseph Bagein (?-?) x Isabelle Cools (?-1807) uit Roeselare

Jacques Verraes (?-?) x Therese Vanhee (?-1795) uit Roeselare

Petrus Joannes Vandavelde (~1750-?) x Catharina D'Hont (?-?) Gullegem

Vedaste Dupont (~1740 -?) x Anne Catherine Verborgh (?-?) Moorsele

Dwarsverbanden

De familienamen van de acht families in onze kwartierstaten (Vandeginste x Deryckere - Leenaert x Dispersyn - Schotte x Windels - Pennynck x Mathys) zien we soms terug als echtparen in diverse combinaties.

Ook combinaties van onze familienamen met eenzelfde andere familie (bv. Penet, Bekaert, Vanneste) komen voor.

- **Elisabeth Therese Caroline Saeys** (1832 – ?) dochter van **Marie Therese Dispersyn** (1797 – 1859) zuster van mijn oudvader Louis Albert Dispersyn, is geboren met **Jean Eduard Leenaert** (1821 – ?) uit Ninove, wel naamgenoot van mijn moeder zonder directe verwantschap.

- De familys Dispersyn is door het huwelijk van **Marc Alidor Dispersyn** met **Beatrijs Windels** verwant met de Anzegemse tak van de Windels familie.

Conscrits (Napoleon)

Roger Vergaerde uit Brussel verzamelde de gegevens van alle dienstplichtigen (conscrits) uit het Département de la Lys. Van elke conscrit maakte hij een persoonskaart. Deze persoonskaarten zijn digitaal gefotografeerd en kunnen in de VVF van Oostende geraadpleegd worden.

De militaire dienstplicht gold voor mannen in de leeftijd van 20 tot 25 jaar. De minimumlengte van de rekrut bedroeg 1.544 mm. Oorspronkelijk was dat 1.598 mm doch naar mate Napoleon meer behoefte kreeg aan soldaten werd deze in 1805 naar beneden bijgesteld.

Wie voor actieve dienst kon worden opgeroepen werd bepaald door loting: de laagste nummers eerst. De loting vond doorgaans plaats op de Mairie maar soms ook op de bovenzaal van de lokale herberg.

Een dienstplichtige hoefde niet in persoon in actieve dienst op te komen. Men had de mogelijkheid op twee manieren een plaatsvervanger te nemen:

- met een niet-dienstplichtige een overeenkomst te sluiten waarbij deze de plaats van de dienstplichtige innam. De plaatsvervanger, remplaçant genoemd, mocht niet ouder zijn dan 35 jaar en van goed gedrag en goede gezondheid zijn. Was hij minderjarig, dan moesten zijn ouders of zijn voogd toestemming geven of, in het geval van een huwelijk, zijn echtgenote.

- nummerwisseling waarbij twee dienstplichtigen van dezelfde lichte waren betrokken. Zij moesten in hetzelfde kanton wonen. De drie genoemde Mairies behoorden tot het kanton Hallum. Bij nummerwisseling werd een lot met een lager nummer geruild tegen een lot met een hoger nummer. Dit in de verwachting dat het lager nummer zou worden opgeroepen. De overeenkomst van nummerwisseling werd ten overstaan van een notaris gesloten en behoeft de goedkeuring van de Raad van Rekrutering. Voor beide overeenkomsten werden soms hoge bedragen betaald.

Hieronder volgen de vermeldingen van Dispersyn familie in de steekkaarten van Roger Vergaerde

● **Dispersyn Louis Albert** (22 feb 1785 – 23 nov 1866)
conscrit 6/XIV - afgekeurd voor borstklachten

● **Dispersyn Albert Charles** (13 sep 1884 - 7 jan 1866)

● **Dispersyn Louis Jean Charles** (4 jun 1779 –)
conscrit /VIII 1e klas: bediende aangeduid voor het contingent van Brugge. Laat zich vervangen door Jean Alexis Fonteyne (Brugge °1763) - Akte notaris De Struyck Brugge op 15 Floreal VIII. Na aanvaarding door wervingsraad

● **Dispersyn Pierre Francois Ignace** (13 feb 1785 – 29 apr 1846)
conscrit 79/XIV - vrijgesteld als oudste zoon van vier wezenkinderen

● **Dispersyn Jacques Philippe** (25 feb 1790 - ?), neef van mijn voorvader Joannes Emmanuel Dispersyn.
Houder van de herinneringsmedaille St. Helena voor deelname aan de veldtochten van Napoleon en koopman in wijnen te Veurne.

● **Dispersyn Louis** (1777 – 1849) N,S – Garnizoensbat. 9e Cie. (1814-1819) - heeft een behoorlijke militaire loopbaan achter de rug die begon in het Napoleontisch leger.

Van 1798-1799 nam hij deel aan de veldtocht in Italië.

In 1813 de veldtocht in Duitsland

In 1797 verkreeg hij de rang van korporaal. In 1801 werd hij sergeant. Op 16 juni 1813 werd hij uit het Franse leger ontslagen.

● **Algoet François** (20 dec 1784 – 26 apr 1807)

Neef van de echtgenoot van **Coleta Dispersyn**

Cultivateur. Goedgekeurd

Op 14 feb 1808 ingelijfd in de Grande Armée

Overleden in het militaire hospitaal van Schwitz ten gevolge van koorts

Over zijn onfortuinlijke lot hebben we het volgende gevonden¹⁸:

Frans ontkwam niet aan de conscriptiewet van Napoleon en werd ingeschakeld in het '45ste regiment infanterie de ligne' 2de bataillon, 8ste compagnie, nr 1773 en nam deel aan de veldtocht tegen de Pruisen. Hij maakte de veldtocht mee tegen Pruisen en werd gekwetst op 02.04.1807. Frans werd overgebracht naar het militair hospitaal van Schwitz waar hij een paar weken later overleed.

● **Algoet Ludovicus** (9 dec 1791 – 18 jul 1853)

Oom van de echtgenoot van **Coleta Dispersyn**

Bereidt zich voor voor de cultus. Student te Tielt.

Moet loten in 1811

Bereidt zich voor op het priesterschap. Mag opgeroepen worden.

Zijn onfortuinlijk lot is beschreven in 'Verhalen en Anekdoten'

● **Laurentius Beeckaert** (1781 – 1810) is als soldaat van het Napoleontische leger in de duinen van Cadzand gesneuveld. Hij was canonnier à la première compagnie des gardes de la Direction d' Anvers. Hij was de neef van Anne Maria Beeckaert (1755 - 1803) die gehuwd was met **Charles Jean François Dispersyn**

18 <http://www.genealogieonline.nl/stamboom-algoet-neuhard/8521.php>

Dienstplichtigen Nederlandse tijd (1815-1830)

Na de nederlaag van Napoleon in Waterloo werd door de conferentie van Wenen het koninkrijk der Nederlanden opgericht. Vlaamse soldaten die verplicht dienst hadden gedaan in het Napoleontische leger werden ofwel ontslagen van verdere dienstplicht of ingelijfd in het Staatse leger.

Vlaamse soldaten die dienden in het Staatse leger bij de eenzijdige onafhankelijkheidsverklaring van België in 1830 werden uit het Staatse leger geroyeerd en al dan niet overgenomen door het nieuwe Belgische leger.

Typisch is dat veel Vlamingen ingelijfd werden in het 6de Afdeling infanterie. Deze afdeling was in 1815 door het Koninkrijk der Nederlanden opgericht uit het Infanteriebataljon 7 dat aan geallieerde zijde heeft meegevochten in Waterloo.

In 1830 gaat de 6de Afdeling over in het Belgische 6de Linierement dat in 1831 ingezet wordt om de onafhankelijkheid te verdedigen tegen de invallen van de Hollandse strijdkrachten.

Van een aantal personen in onze stamboom zijn de militie gegevens uit die tijd in het militaire stamboek teruggevonden.

De afkortingen F, S, B betekenen Franse, Staatse of Belgische legerdienst.

- **Louis Joseph Dispersyn** (1795 – 1844) Stamboek 344: 6e Afd. Infanterie (1815-1818) bij het staatse leger - fuselier - digitaal: <https://familysearch.org/pal:/MM9.3.1/TH-1942-25186-10848-39>

- **Louis Dispersyn** (1777 – 1849) N,S – Garnizoensbat. 9e Cie. (1814-1819) - heeft een behoorlijke militaire loopbaan achter de rug die begon in het Napoleontisch leger.

Van 1798-1799 nam hij deel aan de veldtocht in Italië.

In 1813 de veldtocht in Duitsland

In 1797 verkreeg hij de rang van korporaal. In 1801 werd hij sergeant. Op 16 juni 1813 werd hij uit het Franse leger ontslagen en ging op 4 juli 1814 over naar het Staatse leger.

Emigratie

Echte emigranten naar Noord- of Zuid Amerika zijn in de familie niet gevonden. Wel blijken Dispersyn's uitgeweken te zijn naar Noord-Frankrijk (Roubaix) vlak over de grens.

- **Leopoldus Pieter Franciscus Dispersyn** (1831-1888) (2de neef in de 4de graad) is overleden in Roubaix (F). Zijn vier kinderen zijn overigens allemaal in Brugge geboren maar in Roubaix gehuwd en er overleden. Hij was tenminste 42 jaar oud bij zijn vertrek. Hij is de stamvader van een kleine Dispersyn tak in Frankrijk. Wat hem bewogen heeft om te vertrekken is onbekend.

De Groote Oorlog

Gesneuveld in het gevecht

- **Louis Leopold Dispersyn** (1881-1914) is op 30 oktober 1914 gesneuveld¹⁹ in Roucy (F). Louis Leopold is het kleinkind van Leopold Pieter Franciscus Dispersyn (1831-1888) (2de neef in de 4de graad) die met zijn gezin geëmigreerd was vanuit Brugge naar Roubaix. Aangezien Louis Leopold de vermelding kreeg *Mort pour la France* wijst erop dat hij Frans staatsburger was. Voor de verrichtingen van het 73ste reg. Infanterie zie²⁰

Burgerslachtoffers

- **Augusta Corveleyn** (1886-1917) (e.v. Albert Dispersyn, 4e neef in de 2e graad) is omgekomen toen de Petrus en Pauluskerk van Oostende op Zaterdag 22 september 1917 getroffen werd tijdens een beschieting van de Oostendse haven door de Engelsen. Het was een onbewolkte dag. De beschieting was bedoeld tegen de zeesluizen en de haven (binnen bassin) van Oostende. Maar projectielen troffen ook de Petrus en Pauluskerk die er vlakbij ligt.

In eerste instantie was er enkel stoffelijke schade.

We noteren het verschrikkelijke vervolg.

Toen kwam de derde obus. Deze ontplofte vlak nevens het portaal langs den westkant der SS. Pieter en Pauluskerk. Gansch het portaal stortte in terwijl eene put van 12 meters doorsnede gevormd werd. De dienstmeid van den heer Elleboudt-Desmet, die uit de kerk gekomen was om huiswaarts te keeren, was nog door den ontploffenden obus letterlijk in stukken gereten. Het hoofd was van de romp gerukt evenals de twee beenen die wel honderd meters verder teruggevonden werden. Hare kleeren hingen aan flarden aan de boompjes langs den gevel der kerk. In de kerk was de toestand afgrijselijk. Aan het altaar waar de E.H. Soenen aan het einde zijner mis gekomen was, vlogen de kandelaren naar beneden en sprongen de glasramen aan stukken. Een echte wervelwind vermengd steenbrokken en granaatscherven, roefde uit de kerk, alles op zijn weg dooreengooiend en neersmakkend.

Mevr. Albert Dispersym-Corveleyn, die juist van de communiebank kwam, stortte doodelijk gewond ten gronde terwijl een jong meisje, Paula Dufour, door eene scherf aan het hoofd getroffen dood nevens haar nederviel. Een kind van 5 jaar, Adrienne Declercq, onderging een paar passen verder hetzelfde lot.

Dr. Bouckaert en zijn zoon Jan werden van hunne stoelen gerukt maar kwamen er met eenige lichte verwondingen aan het hoofd en beenen van af. Een weinig verder bleef Marie Fontaine liggen met gebroken bil en eene wonde aan het hoofd

Er waren op dat ogenblik een 150 tot 200 menschen in de kerk. Bij het eerste schot was Z.E.H. Deken die biecht hoorde, op den predikstoel geklommen en had de aanwezigen aangezet eene veiliger schuilplaats te zoeken in den grooten kelder onder het kerkgebouw, maar zij hadden den tijd niet meer gehad om zijn raad te volgen

¹⁹ <http://www.memorialgenweb.org/memorial3/html/fr/complementter.php?id=5479863>

²⁰ <http://tableaudhonneur.free.fr/73eRI.pdf>

Er vielen zeven doden. De beschieting door de Engelsen vond plaats tussen 7 en 8 uur 's morgens, tijdens de vroegmis. Op de foto zien we een aantal zusters (Zwartzusters van het klooster aan de Kaaistraat) die kijken naar een aantal overleden getroffenen. Een van hen zou Augusta kunnen zijn. Het resultaat van deze Engelse raid was het vernietigen van de zeesluis waardoor het binnenbassin (met Duitse schepen) bij eb leegliep²¹.

De familie Corveleyn was wel erg hard getroffen, want haar neef **Ernest Désiré Corveleyn** (1896 – 1915) is als 18-jarige korporaal bij de 1ste Carabiniers 1/2 stamboeknr 60.146 gesneuveld op 19 februari 1915 in de omgeving van Diksmuide. De jeugdijaren van Ernest zijn ongewis. Zijn ongehuwde moeder heeft haar zoon pas op 8 mei 1914 erkend. De erkenning op dat moment zou verband kunnen houden met zijn mobilisatie voor de komende oorlog.

21 http://en.wikipedia.org/wiki/Second_Ostend_Raid

Drankhuizen en herbergen

"Hotel de la Poste" foto uit 1862

- Herberg, cabaret en dranchuys “**de Salme**”

Hotel in de Zalm op de Grote Markt te Roeselare

15de Eeuw: Vermelding van de “herberg, cabaret en dranchuys de Salme” uitgebaat door de weduwe van Claeys Jagher. Gilles Veranneman was er uitbater van 1466 tot aan zijn dood in 1472.

16de Eeuw: 1563 Abraham De Brune was eigenaar van de helft van de Zalm (in de ‘voorkamer’ woonde Jan De Meulenaere). François van Ghenachte was de volgende uitbater tot 1581. Voor de deur lag toen de ‘vuulen pi’ nabij de herberg werd de pottenmarkt gehouden.

17de Eeuw: In de stadsrekeningen van 1704-1705 staat vermeld dat Olivier Poirette en de weduwe van Pieter De Hulster 30 florijnen en

12 pattacons ontvangen voor de wederopbouw van de Herberg- Cabaret De Zalm aan de Grote Markt (SAR332bis 46-46V°)

Achter de tap stonden achtereenvolgens: Isabelle Poirot in 1722, Anna Verplanck in 1745 en Meurisse Dewilde in 1791.

Voor de Zalm werd op dinsdag de wekelijkse eieren en botermarkt gehouden.

In februari-maart 1794 was een artillerie eenheid van de Hannoverse Infanterie ingekwartierd in de Zalm, ‘met 24 peerden en knechten.’ Onder leiding van generaal van Freibach werd van 10 tot 13 juni 1794 de slag van Hooglede gestreden, die beslissend was voor de verovering van de Zuidelijke Nederlanden door de Franse revolutionairen.

In 1641 was Elias Veranneman uitbater van de Zalm, alsook van de aanpalende herberg “De Gouden Leeuw’ met ‘peerstallen’ achteraan.

In 1647 was Daniel Jacob uitbater van de Zalm en nam bier af van brouwer Pieter Bonte.

18de Eeuw

19 Eeuw: Op 23 maart 1815 trok de voor Napoleon weggevluchte Franse koning Louis XVIII door Roeselare. Bij de Zalm hielden de koetsiers stil en verzochten er vergeefs om relais-paarden. De blinde Alexander Rodenbach bezorgde de koning de nodige paarden.

Vanaf 1823 is Pieter Demeurisse, gehuwd met **Coleta Dispersyn** eigenaar van de herberg en stallen en baat er met zijn zoon Pierre-Louis een posterij-diligence uit. (Pieter Demeurisse en Coleta Dispersyn zijn de ouders van Marie Therese Demeurisse °18/03/1806, gehuwd met Delaey Franciscus van Ardooië).

Een vroege foto van de Zalm waarop ‘Hotel de la Poste’ staat stamt uit 1826.

Toen op 18 oktober 1864 de Brugse bisschop Joseph Faict Roeselare bezocht, stapte hij van het station door de Ooststraat naar het Klein Seminarie. Guido Gezelle was erbij en las de vele welkomsopschriften op huis- en winkelgevels.

Verbijsterd noteerde Gezelle het opschrift ‘Au Saumon’ nu eilaas verfranscht is’

In 1878 brengt Edward Rodenbach, brouwer en zoon van Pedro Rodenbach de herberg De Zalm onder in de brouwerij vennootschap.

Ref:Deze tekst hangt samen met foto's in de huidige Brasserie De Zalm op de Grote Markt te Roeselare

- Herberg **St. Eloy**, Smedestraat, Brugge

De Almanach der Provincie West-Vlaanderen van 1839 vermeldt de vervoersdienst uitgevoerd door Dominicus Saeys (1791-?) gehuwd met **Marie-Therese Dispersyn**.

Kortryk, Doornyk, Ryssel en geheel Vrankryk, alle zondagen en woensdagen by Saeys-Dispersyn , in de smede-stræet, in d' herberge St. Eloy om 8 uer. 's morgens.

Molens en Molenaars

Molenaarsfamilie Braet

Een neef van de vrouw (**Josepha Jacoba Dullaert**) van een van onze directe voorouders **Louis Albert Dispersyn** was getrouwd met **Norbertus Braet** (1824-1880), een molenaar uit Damme. Nobertus stamt uit een bekende molenaarsfamilie²² die vanaf de zestiende eeuw diverse molens bezat in de streek rond Damme, Ruiselede en Sint-Joris-ten-Distel, er eveneens burgemeester of schepen waren.

Bijvoorbeeld Lauwereyns Braet (1699-1772) en zijn zoon Jan Bernard (1748-1831) waren molenaar op de Zeldonkmolen in Sint-Joris-ten-Distel. Zijn kleinzoon Laurentius (1779-1858) was molenaar op de Schellemolen in Damme. Deze houten molen was vroeger een watermolen die oorspronkelijk toebehoorde aan de Graven van Vlaanderen²³. Margareta van Constantinopel, gravin van Vlaanderen stond op 26 juli 1267 de molen af aan de stad Damme. Zij en haar opvolgers behielden wel de helft van de opbrengsten van deze molen. In de 16e eeuw werd de molen vervangen door een windmolen.

Op de plaats waar deze molen ooit stond is in 1867 een stenen molen gebouwd. Deze molen is thans een van de meest gefotografeerde molens ter wereld. Een voorvader, Lucas Braet (1552-1622), was waarschijnlijk molenaar op de Ravenestmolen te Ruiselede, die de eigendom was van de heer van Poeke. Zijn vader Franchoy (1520-1590) hield te Ruiselede drie molens draaiende. In²⁴ lezen we:

"In het renteboek van de heerlijkheid Akspeoel, vernieuwd in 1520, leest men bij artikel 6: "daer aen de oosteynde van de Caendele de watermeulen plachte te staene". Er wordt dus verwezen naar een verdwenen watermolen. In 1569 stonden er echter twee watermolens op deze plaats. In de 100e Penning van dat jaar vinden we Franchoy Braet te Axpoele onder andere in pachte heeft van jonkheer Hendric van de Camere: drie molens, te weten één korenwindmolen en twee watermolens, een graan- en een oliemolen, waarde 14 ponden groot. In 1581 wordt een boedelbeschrijving opgemaakt bij het overlijden van Filip de Gruutere: "Franchoy Braet die heeft in pachte de cooren wintmeulen taxpoele en de twee watermeulenen voor de omme van XIII Lb gr. tsiaers s schuldich van de jaeren LXXX en LXXXI afgetrocken den Xden penninck van tjaer LXXX 26 Lb 12 s gr." Verder: "Franchoy Braet is ... ghehouden de meulene te laeten in zulcke (weerde) als die ghepresen is...". Maar Hollandse vrijbuiters, Calvinisten en andere Malcontenten, zorgden voor rampspoed. In 1596 vernemen we dat de windmolen nog in redelijke staat verkeert, weliswaar zonder wieken want die waren afgenomen en overgebracht om de molen in Hansbeke te herstellen, terwijl de beide watermolens afgebrand zijn. Veel moest er niet meer gemalen worden, want Ruiselede was toen vrijwel ontvolkt."

22 <http://www.zwinstreek.eu/zs/images/publicaties/rdp/rdp198703p166-173.pdf>

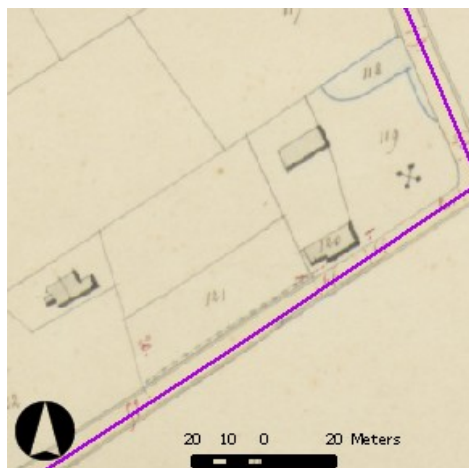
23 <http://www.zwinstreek.eu/zs/images/publicaties/rdp/rdp196104p140-146.pdf>

24 <http://www.molenechos.org/molen.php?AdvSearch=1059>

Cryseboom molen te Beveren Roeselare

Sesarius Delaey zoon van **Joannes en Catharina Vanmarcke** was molenaar bij zijn schoonvader Jacobus Rooseboom op de Cruyseboom molen te Beveren Roeselare. De vader van Jacobus, Antonius was ook molenaar. Sesarius werkte vermoedelijk als molenaar vanaf 1782 tot ten laatste 1814, want in 1814 was hij bakker in Ardooië.

Sesarius is de schoonvader van Maria Theresia De Meurisse, dochter van **Coleta Françoise Dispersyn**.

De Kruisboom molenstraat is naar deze molen genoemd. De straat maakt nabij de R32 een bocht van 90°. Daar stond vroeger de Kruisboom molen. De oudste vermelding van de molen dateert van 1846 maar ze is zeker ouder, want ze staat afgebeeld op de Atlas der Buurtwegen 1843 (zie kruisje rechts in het midden). Ze werd bij een storm tijdens de Eerste Wereldoorlog vernield. Het molenstel is echter bewaard gebleven daar het net zoals bij de Kroontjesmolen in een ander gebouw werd ondergebracht. De graanmolen bleef dus bestaan, zij het niet meer in zijn typische vorm van windmolen.

De molen werd de Kruisboom molen genoemd omdat er in de buurt een kruisboom stond. Die wordt al in 1548 vermeld. Een kruisboom is een boom waarin een kruisbeeld hing. Zodoende deed ze als een soort openlucht kapel dienst. Dergelijke kruisbomen kwamen vroeger veel voor, vooral in grensgebieden zoals hier nabij de grens met Ardooië. De kruisbomen vinden hun oorsprong in de vroege Middeleeuwen. Bij de kerstening van onze contreien werden vaak heidense elementen in het christendom of de lokale toepassing ervan verwerkt. De Germaanse en Keltische volkeren kenden onder meer heilige bomen. Om de overgang naar het christendom niet te abrupt te laten verlopen, kozen de missionarissen er vaak voor om kruisbeelden in dergelijke bomen te hangen, waardoor men bij het eren van het kruisbeeld ook de boom verder bleef vereren. Nu is de traditie van de kruisbomen zo goed als verdwenen. Er zijn nog slechts enkele exemplaren bekend. De kruisbomen werden later vaak door de Mariakapelletjes vervangen.

Ref: Boek "Straatnamen in Roeselare"

Cruyseboom of Rooseboom molen te Beveren (Roeselare)

In 1723 waren de volgende personen onverdeeld eigenaar van de Cryseboom molen
Devos Frans, Roozeboom Anthone, De wezen van Verlindé Pieter

Volgens de Volkstelling van 1748 was de weduwe van Anthone Rooseboom, Vandenberghe Martina eigenares van de Cryseboom molen. Zij werd bijgestaan door haar twee zoons nl Albert en Jacques Vandenberghe. Martina overleed in 1776 bijna 100 jaar (Volgens haar overlijdens akte). Jacobus Rooseboom en Monica Sarra baten de molen verder uit.

Tussen 1782 en 1814 was Sessarius Delaey molenaar op de Cruyseboom molen. Hij was gehuwd met Isabella Clara Rooseboom.

In de Kadaster gegevens van 1834 staat beschreven:

C40 Houten graanwindmolen - Zuydoosthoek/Kruisboom molenstraat - 1700 m NO

Kruisboom molen - Roozeboom molen - V 1786

1834 Eigenaar Joye Maertens Emmanuel, de weduwe en Kinderen te Beveren-Roeselare

Nl Joye Jean Baptiste Landbouwer te Meulebeke

Joye Joseph, Bakker te Koolkamp

Joye Charles Molenaer te Beveren Roeselare
Deceuninck-Joye Jean Molenaar te Meulebeke

- Op 12/06/1834 wordt de molen verkocht aan Verhelst Petrus Casimirus, eigenaar te Heule en Verhelst Catharina.
- Na het overlijden van Catherina Verhelst erft op 28/08/1871 Casimir het andere deel van de molen.
- Op 29/09/1881 wordt de molen verkocht aan Soenen-Vandamme Victor smid te Beveren Roeselare.
- In 1901 wordt de molen vergroot en wordt er een stoommachine geplaatst.
- In 1905 erven de kinderen de molen na het overlijden van hun moeder.
- Op 18/08/1913 erven de kinderen de molen na het overlijden van hun vader Victor.
- Op 22/02/1914 wordt Hendrik Alfons Tanghe-Soenen handelaar te Beveren Roeselare eigenaar van de molen.
- Op 26/12/1916 wordt de molen verwoest door een storm

Ref: West-Vlaamse wind- en watermolens Kadastergegevens 1835-1990. Deel 2: Herman Hollemans Rotem (Studiekring: Ons molenheem)

Zeelieden

- **Sophia Maria Dispersyn** (1828 - 1866) vestigde zich in Oostende en huwde met een rasechte Oostendenaar Godefridus Paulus Unruh wiens vader Godefroi en broer (geboren in Dieppe) zeekapiteins waren. Godefroi, geboren in Grund (D), is op het schip Francis overleden.
- **Albertus Dispersyn** (1850-1917) vader van de bekende horlogemaker uit Oostende (zie: verhalen en anekdotes) was gehuwd met Maria Theresia Kint (1858-1893) uit Oostende. Haar moeder was **Sylvia Amelia Lauwereins** (1832-1895), een telg uit een grote vissersfamilie.

- Haar broer Joannes Laurentius (1814-1860) was volgens zijn trouwakte visser, maar zou na zijn huwelijk schoenmaker worden en daarna douanebeambte. Zijn zoon Joannes Henricus Petrus (1843-1891) was kapitein op de lange zeevaart. Hij was op 26 februari 1873 2e luitenant en daarna in 1876 luitenant aan boord van de 'Parlement Belge'. In 1879, 1e luitenant aan boord van de 'Comtesse de Flandre'²⁵ en in 1890 kapitein van de Belgische steamer 'Princesse Louise'. De 'Comtesse de Flandre' zou trouwens op 29 maart 1889 tussen Oostende en Dover bij dichte mist in botsing komen met de Princesse Henriette en zinken. De 'Comtesse de Flandre' brak in twee delen. Het voorschip zonk onmiddellijk. Het achterschip werd op sleeptouw genomen door de Princesse Henriette en is voor Bredene (Breedens gat) gezonken^{26 27}. Hier volgt een relaas²⁸

COMTESSE DE FLANDRE²⁹

Belgian Government; 1870; John Cocker ill & Co.; Antwerp; 419 tons; 200x24-8x7-3; 1,550i.h.p.; 16 knots; oscillating engines.

The iron paddle steamship *Comtesse de Flandre* left Ostend at 10.15 on the morning of Friday, March 29th, 1889, with 23 passengers and 24 crew, bound for Dover. There was no wind and the sea was calm but there was a dense fog, and the steamship with lights burning was sounding her siren at regular periods. At 1.20 p.m. the ship was between Ruytingen and Dunkirk when she encountered the Gravelines smack *No. 267*. In endeavouring to clear this boat she came into collision with the mail steamship *Princesse Henriette*, which was coming from Dover and had also altered course to avoid the fishing smack. The *Comtesse de Flandre* was struck obliquely on the starboard side, immediately abaft the paddle-box, and cut almost in two. The inrush of water caused the boilers to explode, and within a few minutes the forepart of the vessel with the heavy engines sank, taking down the captain and many of the crew. In addition the first officer, M. Vermeulen, and those of the crew below were also drowned, while several were killed by the explosion. Prince Jerome Bonaparte, who was among the passengers, was saved with his aide-de-camp. The *Comtesse de Flandre* managed to lower one of her four boats and the *Princesse Henriette* lowered hers and between them 32 persons were saved. The drowned numbered 15, of whom 11 were crew, and there were many injured by the explosion. The *Princesse Henriette* endeavoured to tow the after part of the *Comtesse de Flandre* to Ostend, being relieved later by the Ostend tug-boat. When some few hundred yards outside the harbour the wreck sank in deep water, but without further loss of life.

25 http://www.oostende.be/Product.aspx?_vs=0_N&id=9421

26 <http://chestofbooks.com/new-age/dreams/Dream-Meaning/Premonitory-Dreams-Part-9.html>

27 http://nl.wikipedia.org/wiki/Lijst_van_natuurrampen_in_Belgi%C3%AB_en_Nederland#1800-1899

28 http://www.archeosousmarine.net/comtesse_flandre.html

29 http://users.telenet.be/eddy.lannoo/images/151/images/vessels/StoryImages/1871_ComtesseDeFlandre/CompededeFlandre_Ongeval29Maart1889_Dictionary.pdf

Zoon Andreas Joannes Petrus (1877-1958) van Joannes Henricus, was eveneens kapitein ter lange omvaart. Hij huwde 3 maal maar bleef zonder nakomelingen. Zijn broer Adolphe Théodore Désiré (1880-1941) begon op 3 januari 1896 zijn loopbaan als 16-jarige scheepsjongen (in opleiding) aan boord van de aviso 'Ville d' Ostende' (een schoolzeilschip dat ter water gelaten werd in 1881, en 's zomers op de Noordzee voer voor de bewaking van de internationale visserij³⁰. Pastoor Pype voer vaak met dit schip mee als aalmoezenier. Het schip verdween na WO I zonder een spoor achter te laten³¹).

VILLE D'OSTENDE (1881)³²

34 m lang

7 m breed

358 ton

De wet van 6 januari 1884 bekrachtigde de conventie van Den Haag dd. 6 mei 1882, krachtens dewelke België, samen met Groot-Brittannië, Duitsland, Denemarken en Nederland deel zou uitmaken van een internationale visserijwacht. België was zeker niet onvoorbereid. Reeds in 1881 was immers te Baasrode bij Antwerpen een nieuw visserijwachtschip van stapel gelopen. Hiervoor was bij wet van 5 augustus 1879 160.000 fr uitgetrokken. Net zoals de Mathilde was het een driemast-bark maar dan in staal. Het schip kreeg de naam Ville d'Ostende. De bemanning bestond uit 74 man, de 40 leerjongen inbegrepen. Er waren geen kanonnen aan boord, enkel 20 geweren. Er was tevens een hospitaal aan boord en normaal maakte een dokter deel uit van de bemanning. Als zeilschip was het bijzonder geslaagd. Maar aangezien het enkel met zeilen was uitgerust twijfelde men in sommige maritieme kringen eraan of het de taken zou kunnen uitvoeren waarvoor het bestemd was. Enerzijds beantwoordde de tuigage niet aan die van een schoolschip en men stelde zich dan ook de vraag of het schip wel geschikt was om scheepsjongens op te leiden. Anderzijds beweerde o.m. de krant l'Echo d'Ostende dat het niet geschikt was als visserijwachtschip. In die tijd had inderdaad de stoom al lang zijn intrede gedaan in de visserij en de krant vroeg zich dan ook terecht af hoe een zeilschip overtreders zou kunnen verbaliseren als deze dankzij hun stoommachines zich snel uit de voeten konden maken. Waarom het traagste middel gebruiken om politiereglementen te doen eerbiedigen, aldus nog het blad, dat verwachtte dat binnen korte tijd Engelse en Franse visserijwachtschepen die opdrachten in onze territoriale wateren zou-den uitvoeren.

Op 2 juni 1881 koos het schip voor de eerste maal zee onder bevel van commandant Van Schoten. Naast de commandant waren er 3 officieren, 2 bootslieden, 1 meestertimmerman, 12 matrozen en 30 scheepsjongens aan boord'.

In 1904 voerde Cdt. Fourcault, de kapitein die in 1906 met zijn schoolschip de Comte de Smet de Naeyer ten onder zou gaan, het bevel over de Ville d'Ostende. Het schip bleef de visserijwacht uitoefenen tijdens de zomer terwijl de Ville d'Anvers (uit 1886 — zie verder) die dienst overnam tijdens de wintermaanden. Volgens sommige bronnen werd het schip in 1912 overgemaakt aan de scheepsjongensschool. Tijdens de ontruiming van Oostende door het Zeewezen in 1914 werd de Ville d'Ostende achtergelaten en door de Duitsers in beslag genomen. In 1916 werd hij door de Duitse sleper Wilhelm opgesleept naar Hamburg of Bremen. Hij was volgeladen met allerlei koperen en bronzen voorwerpen die de inwoners van Oostende en de omliggende gemeenten hadden moeten inleveren; onder die voorwerpen bevonden zich ook kunstwerken, zoals de bronzen beelden van de De Smet de Naeyerbrug. Na de oorlog heeft onze regering herhaalde malen geïnformeerd bij de Duitsers naar de Ville d'Ostende, maar zonder resultaat ... Tot op heden blijft men zijn spoor bijster.

30 http://www.marinebelge.be/pages2/ville_d27ostende.html

31 Louis Lacroix, Les derniers pilotins de la voile, les voiliers-écoles du milieu du XIX ème siècle à nos jours, Imprimerie S. Pacteau, 1951, pages 129-130.

32 <http://www.lmb-bzb.be/archives/Archives%2022.pdf>

De Ville d'Ostende bijna verloren

Op maandag 7 juli 1903 vertrok de Ville d'Ostende, onder bevel van Cdt De Houst, uit Oostende met bestemming Lerwick (Shetland); vandaar zou hij doorvaren naar Bergen in Noorwegen en ook de Far Oëreilanden aandoen. Ingevolge het slechte weer moest het schip schuilen in de Scheldemonding waar het op zoek ging naar een ankerplaats. Maar plots zat het muurvast op een van de gevaarlijkste zandbanken in de Schelde, nl. de Suikerplaat tussen Borssele en Terneuzen. Men wierp zoveel mogelijk materiaal overboord om het schip te ontlasten maar het kwam niet vrij. Assistentie van sleepboten werd gevraagd aan Oostende en Antwerpen. Intussen werden de scheepsjongens, samen met de aalmoezenier, met reddingsbootjes aan land gebracht waarna ze naar Oostende vertrokken. Men vreesde denkelijk de ondergang van het schip aangezien de fokkemast reeds afgebroken was. De Koning verzocht de directeur van het Zeewezen, dhr. Verbrugghen, hem op de hoogte te houden van het verloop van de gebeurtenissen. Na een paar dagen slaagde men erin, met de hulp van de Genie, het schip te redden: er werd een geul gegraven tot aan het diep vaarwater en bij de eerste poging kon men het schip al vlot krijgen. De eerste herstellingen werden in Vlissingen uitgevoerd. Ooggetuigen verklaarden echter dat het schip in een wrak herschapen was en de publieke opinie vroeg zich af of het nog de moeite loonde dat de overheid uitgaven zou doen om dit al meer dan 20 jaar oude schip terug in zeewaardige staat te brengen.

Adolphe zou het schoppen tot kapitein ter lange omvaart.

- De grootvader van Sylvia, Michael Joannes (1746-1828) was stuurman ter zeevisserij en viswaardeerder. Op 3 juli 1790 gaf hij procuratie aan zijn vrouw om zijn lopende zaken te regelen en vertrok daags nadien als stuurman aan boord van de 'Sint-Hubert', vaerende op den haeringteelt.
- De overgrootvader van Sylvia, Joannes Franciscus (1717-1767) was eveneens zeeman op de grote vaart. Op 28 maart 1749 was hij getuige bij de verkoop van een schip 'Prince Charles', zonder masten en vol water, door Jean Hertogh Levy, aan Thomas Morison, voor de som van 535 florijnen. Hij wordt ook vermeld als kok aan boord van 'den Olijfbom van Tervere', in een notariële akte van 5 november 1761. Hij overleed op 29 augustus 1767 in de Indische oceaan.
- Een zwager van Sylvia, Augustus Lodewijk (1833-1895) Pede, was een Oostendse reder ter visserij.

Verhalen en Anekdoten

Coleta Dispersyn en Pieter Demeurisse: herbergier en postkoetsuitbater

Pieter

"Hotel de la Poste" foto uit 1867

van

distributieplaats (postkantoor).

In de Franse periode was er vanaf 1801 een postdistributiekantoor in Roeselare opgericht dat onder beheer stond van François Glorie. Doch tijdens de Hollandse periode werd deze distributieplaats afgeschaft. Het is pas in 1828 dat er opnieuw een distributiekantoor opgericht wordt. Voetbode, Jan Mollez zorgde daarbij voor het dagelijks transport van 's rijksbrievenmalen van Menen naar Roeselare (3). In Menen was een directiekantoor gevestigd dat tot in 1843 in stand bleef. Er was ook een voetbode werkzaam op het traject Kortrijk-Roeselare. De post komende van Brugge moest vanuit Roeselare in Torhout opgehaald worden. De Distributieplaats Roeselare werd in 1834 tot directiekantoor opgewaardeerd. Remi van Besien werd er als directiehoofd aangesteld. Hij overleed op 30 juni 1837 en werd opgevolgd door Antoine Maingée. Waar het postkantoor aanvankelijk gelegen was, hebben we niet teruggevonden, wellicht was het ondergebracht in het huis van Mangée aan de houtmarkt. In elk geval was het niet gevestigd in de Zalm waar de "posterij" (lees: paardenposterij) van **Pieter Demeurisse** gevestigd was.

De reizigers die vòòr 1847 nog niet per trein vanuit of naar Roeselare konden sporen, waren aangewezen op de diligencediensten en in Roeselare was de Grote Markt hiervoor wel de uitgelezen verzamelplaats. Het schilderij van René Cauwe uit 1835, opgehangen in het Roeselaars stadhuis, geeft hiervan een uitstekend beeld.

De belangrijkste diligencedienst was deze van Roeselare naar Kortrijk, die door vier concessiehouders bediend werd. Andere diligences maakten de verbinding van Roeselare naar Brugge, naar Gent, naar Ieper en naar Menen. Bekijken we even de diligencedienst van Pieter Demeurisse, waard in De Zalm. In 1821 trad Pieter Demeurisse zeker al op als paardenpostmeester. Hij verkreeg immers op 4 juli 1821 een concessie op een postvervoerdienst naar Gent.(4). Elke donderdag vertrok hij om 7u 's morgens uit Roeselare via Izegem-Tielt-Deinze en kwam om 15u te Gent aan. 's anderendaags vertrok hij terug uit Gent om 13u en kwam in Roeselare aan om 21u. Op het portier van zijn diligence mocht Demeurisse als blijk van bijzondere "protectie" het koninklijk wapen met het opschrift "Sauve Garde" aanbrenge. Zijn diligence mocht reizigers met een persoonlijke bagage van hoogstens tien pond vervoeren. Bij de vergunningverlening werd aan P. Demeurisse ook een uitvoerig reglement overhandigd dat hij nauwgezet moest onderhouden. In 1821 trad Pieter Demeurisse zeker al op als paardenpostmeester. Zijn zoon Pieter-Louis was vanaf 1823 bij zijn vader als postiljon in dienst (6). VT1814 vermeldt Pierre De Meurisse (37 jr) herbergier ex Rumbeke wonende op de Grote Markt 27, eigenaar van het pand samen met zijn echtgenote Dispersyn Colette (31 jr) ex Roeselare en zijn kinderen Pierre (2 jr), Amand (3 mnd), Marie (9 jr), Colette (6 jr) en Ursule (4 jr). Bij hem woonden in: Pierre Lavin (26 jr), koetsier ex Gistel en Colette Dossche (31 jr) meid ex Brugge.

In het bevolkingsregister van 1830 vonden we volgende samenstelling van het gezin terug:
Kinderen: Pieter (16 jr), Jacobus (9 jr), Karolus (6 jr), Maria (23 jr), Ursula (18jr)
Dienstboden: Coleta d'Hossche (50 jr) en Petrus Vandomme (34j).

Op 21 december 1826 verkreeg hij ook een gunstig advies op zijn verzoek om een diligenciedienst naar Kortrijk op te richten. Hij verkreeg een nieuwe concessie op Kortrijk op 27 januari 1827 en dit voor een wekelijkse rit op maandag. De rit ging over Ardooye naar Kortrijk. Het rijtuig was voorzien voor negen personen en werd door twee paarden getrokken.

Zijn zoon Pieter Louis was vanaf 1823 bij zijn vader als postiljon in dienst. Na het overlijden van zijn vader nam de oudste zoon, Pieter Ludovicus het postmeesterschap op 31 juli 1843 over.

Door de uitbreiding van het spoorwegnet was het niet langer verantwoord dat er zoveel paarden relaisplaatsen open bleven. van de ongeveer 130 wisselplaatsen werden bij KB van 25/2/1861 nog enkel 40 wisselplaatsen behouden. In de provincie West Vlaanderen was dat Brugge, Ieper, Kortrijk, Roeselare en Torhout. Deze plaatsen werden weerhouden om de reizigers naar verschillende stations langs de in 1847 tot stand gekomen spoorlijn Brugge-Kortrijk te kunnen brengen. Ze werkten als nevendienst van die spoorweg. De paardenpostmeester moest op zijn kosten een relais organiseren om het vervoer te verzekeren met wagens, ingespannen met twee paarden, voor de reizigers die met de trein aankwamen en verder wensten te reizen naar een plaats binnen een straat van 20 km. De paardenpostmeester moest ook voortaan een estafette kunnen organiseren om de telegrammen te vervoeren. Hij moest ook over postwagens en de nodige geleiders beschikken om de brievenmalen tussen het station en het postkantoor in de binnen stad te kunnen vervoeren. Hij stond verder in voor traktie en het afladen van de goederen in het station.

Paardenpostmeester Pierre Louis Demeurisse vond het dan ook wijselijk om zijn relaisplaats aan de Grote Markt gelegen te verplaatsen naar de onmiddellijke nabijheid van het station. Op 1 maart 1865 huurde hij voor een termijn van negen jaar en tegen een pachtsom van 1500Fr " een nieuw te bouwen huys met cour, remise en paerdestal" gelegen "noord de kalsyde leyende na Ardooye, west de Straete langst den ijserweg, zuid en west de erve aen den verpagter toebehoorende". De paardenstallen kwamen achter het huis uit op de Steenhouwerstraat. in de woning hield Demeurisse een herberg open onder de naam "De Posterij" Als Postiljons waren werkzaam Gustave Seaux (zoon van zijn zuster) en Charles Vanweyenbergh.

Pierre Louis Demeurisse was naast paardepostmeester ook veearts.

Het postmuseum te Brussel (in 2003 opgeheven) bewaarde zijn paardenaderlaatmesje. Op het mesje zijn de woorden "Demeurisse, maître de poste Roulers" ingegrift. Na de dood van Pierre-Louis Demeurisse op 1 oktober 1874, runde zijn vrouw Anastasia Declercq de herberg verder. De "messagerie" kwam in handen van Gustave Seaux. Pieter Dedeurwaerder was paardenbegeleider en Jacob Storme was stalknecht.

Ref: Tekst overgenomen uit Rollarius 2000, nr 2 De Zalm van 1815 tot 1865: Paardenposterij Geert Hoornaert.

Marie Therese Dispersyn huwt met voerder Saeys en wordt schoonzuster van Jacques-Rodolphe van Zuylen van Nyevelt

Marie Therese Dispersyn (1797 – 1859), dochter van mijn oud-grootvader Joannes Emmanuel Dispersyn (1751 – 1834) uit Brugge trouwde in 1816 met de voerder Dominicus Saeys (1791 – 1877) uit Brugge. Met dit huwelijk werd ze prompt de schoonzuster van Jacques-Rodolphe van Zuylen van Nyevelt die gehuwd was met Anne Marie Saeys. Jacques-Rodolphe (1776 – 1841) is een zoon uit een adellijke familie³³, die haar oorsprong vindt in de 13e eeuw in Nederland. Beide gezinnen gingen gebukt onder een zware kinderlast. Marie-Therese kreeg 11 kinderen en haar schoonzus Anne Marie zelfs 12. Zoals zoveel adellijke families heeft de zuidelijke tak van de familie van Zuylen behoorlijk gecollaboreerd met de Spaanse bezetters. Jacques-Rodolphe leefde in een periode van vele machtswisselingen onder de Oostenrijkers, de Fransen, daarna de Verenigde Nederlanden tot aan de Belgische revolutie en onafhankelijkheid toe. Bij de restauratie van de adel door Willem I heeft de vader van Jacques-Rodolphe hieraan verzaakt. Twee redenen kunnen hieraan

33 http://nl.wikipedia.org/wiki/Van_Zuylen_van_Nievelt

ten grondslag liggen: (1) hij voldeed gewoonweg niet aan de vermogens-eis en belangrijker (2) hij wilde wellicht als revolutionair de eed van trouw aan de grondwet niet afleggen. Jacques-Rodolphe verdiende de kost voor zijn groot gezin van 12 kinderen met een eigen zeepziederij en later met functies van ontvanger van belastingen en gemeentesecretaris.

Het echtpaar van Zuylen-Saeys had het niet gemakkelijk.

We laten Andries Van den Abeele³⁴ aan het woord.

“Het echtpaar van Zuylen-Saeys ging gebukt onder een zware kinderlast. Er kwamen twaalf kinderen, waarvan zeven de volwassen leeftijd bereikten. Die zeven waren : Mathilde (1804-1884), gehuwd met Gerrit Verdooren, Nederlands zeekapitein (1799-1838)[9]; Alfred-Jules (1806-1809); Jacques-Casimir (1807-1819), de enige van de kinderen die in Sint-Pieters geboren werd; Sylvie (1809-1892), gehuwd met Eduard De Ridder (1808-1841), ontvanger van de registratie.

Al staat hij op sommige akten vermeld als rentenier, is het duidelijk dat Jacques Rodolphe heeft moeten werken om zijn gezin te onderhouden. Korte tijd na het huwelijk ging het echtpaar in Sint-Pieters-op-den-Dijk wonen en werd hij landbouwer (“cultivateur”). Wat dit juist inhield konden we niet achterhalen. Het heeft alleszins niet lang geduurd. Pas vanaf 1809 woonde het gezin in Brugge, eerst in de “rue des dames anglaises” (Noordelijk deel van de Carmersstraat), daarna langs de Langerei (zeker in 1814) en tenslotte in de Ezelstraat (E6 - 27 en 28, thans nummers 84-86-88). Op dit adres vestigde hij zich rond 1816 en begon er aan de fabricatie van witte zeep.

Hij betrok niet alleen het pand, hij kocht het ook aan. Het ging om een huis met een gevel van twaalf traveeën, onderverdeeld in drie relatief kleine woningen van elk ongeveer 85 m2 en met middenin een grote inrijpoort. Daarachter lag een terrein van circa duizend m2 waarop twee gebouwen stonden.

Deze eigendom had een opmerkelijke geschiedenis. Na in de tweede helft van de 15de eeuw het franciscaanse zusterklooster van de H.Elisabeth te zijn geweest, werd het pand eigendom van de stad Brugge die er een school voor meisjes oprichtte, de Arme Maegdekensschool Sint-Elisabeth. Vanaf 1517 tot 1782 was de school in het oud klooster gevestigd en bouwde men ook nieuwe lokalen bij. Medio de 16e eeuw werd een mooie gotische kapel gebouwd. Na de verhuis van de school naar de Spiegelrei in 1782, verkocht de stad Brugge het gehele pand en zo kwam het uiteindelijk in het bezit van Jacques-Rodolphe van Zuylen.

De gotische kapel van de vroegere school, met het kadasternummer E-893bis, wordt in de kadastrale legger aangeduid als zeepziederij. Daarnaast stond nog een ander vrij groot gebouw en een paar kleinere, die ongetwijfeld zullen gediend hebben als opslagplaatsen en als stalling voor paarden en karren.

Op de deurvleugels van de toegangspoort liet van Zuylen de twee geschilderde meisjesfiguren staan (daterend uit 1743) evenals de inscriptie “Arme Maegdekens stede schole”. Ook de makelaar van de oude kapeldeur, waarop de Heilige Elisabeth was afgebeeld, liet hij intact. De eigendom bleef ook nog een aantal jaren na zijn dood in het bezit van zijn weduwe Saeys en van zijn kinderen. In 1857, kort vóór de dood van de weduwe, werd het verkocht.

Jacques-Rodolphe bedreef in dit pand een zeepziederij tot minstens in 1838. Wellicht stopte hij er mee toen hij zwaar ziek werd. Er waren in Brugge een half dozijn producenten van bruine zeep, maar van Zuylen was de enige die witte zeep maakte. Vanaf 1833 kreeg hij weliswaar concurrentie van de gebroeders Chantrell.

Naast de witte zeep, stond hij in de Brugse almanakken eveneens genoteerd als fabrikant van roetkaarsen. Enkele jaren later liep het bedrijf zo goed - en waarschijnlijk hoofdzakelijk door personeel gerund – dat Jacques-Rodolphe een bijverdienste zocht. Die vond hij als gemeentesecretaris in landelijke gemeenten, met name in de gemeenten St.-Andries, St.-Pieters, Varsenare, Jabbeke en Zerkegem. Vanaf 1820-21 oefende hij deze functies uit tot in 1831, met uitzondering van het secretariaat van Sint-Pieters dat hij behield tot aan zijn dood.

De andere secretariaten gaf hij in 1830 niet op omdat hij niet in ongenade wilde vallen. Kort na de

34 http://users.skynet.be/sb176943/AndriesVandenAbeele/van_zuylen_van_nyevel.htm

Belgische onafhankelijkheid werd hem door het Brugse stadsbestuur de functie van ontvanger van de directe belastingen toebedeeld voor drie van de zes Brugse stadswijken. Belastingontvanger Dominique Thooris (°St. Winoksbergen 1787) moest de helft van zijn werkgebied aan hem afstaan. Deze bijkomende benoeming en bron van inkomsten had van Zuylen zonder twijfel te danken aan zijn activiteiten tijdens de Oktoberrevolutie.

Het was volgens onze huidige normen en gewoonten, een opmerkelijke combinatie van activiteiten : zeepzieder, gemeentesecretaris en ontvanger van belastingen!“

Naast zijn zeepziederij onderhield Jacques-Rodolphe een intensief sociaal leven.

“In 1804, het jaar van zijn huwelijk, werd Jacques-Rodolphe lid van de Schuttersgilde van Sint-Sebastiaan. In 1805 werd zijn broer óók lid, enkele weken voordat het hoofd van de andere familietak van Zuylen van Nyevelt (zonder Gaesebeke) en burgemeester van Brugge, Jean-Jacques van Zuylen van Nyevelt van de Haar (1752-1846), tot hoofdman van deze gilde werd aangesteld. Jacques-Rodolphe trad toe tot het bestuur als één van de “zorgers”. Een stoel in 1810 door hem geschonken, draagt zijn naam.

Net zoals zijn broer Jean-Jacques, werd Jacques-Rodolphe in de Hollandse tijd lid van de Brugse vrijmetselaarsloge “La Réunion des Amis du Nord”. Hij stond niet vermeld op de ledentabel van 1818 noch van voorgaande jaren, maar wel op die van 1819 met de vermelding “leerling”. Op die van 1821 werd hij als “meester” gemeld en vervulde hij de functie van secretaris.

In die jaren beleefde de Brugse loge een hoogtepunt van haar bestaan. Eind januari 1818 waren er meer dan tachtig broeders op de maandelijkse bijeenkomst aanwezig, onder wie heel wat bezoekers. De meest prominente was de prins van Saksen-Weimar. Kort na zijn toetreding tot dit gezelschap waar men “de maatschappelijke deugden uytoeffend en vooral de weldaedigheyd” en waar “nooyt een behoeftige broeder te vergeefs om hulp [had] gevraagd”, werd Jacques-Rodolphe gemeentesecretaris. De vrijmetselarij genoot toendertijd een hoog aanzien. De jongste zoon van koning Willem was grootmeester, en wanneer hij, de koning, of kroonprins Willem naar Brugge kwamen, werd het logebestuur steevast, als één van de “gestelde lichamen” in audiëntie ontvangen. In 1813 werd Jacques-Rodolphe lid van de “Société Littéraire”, waar zijn vader vóór de revolutietijd ooit als lid werd geweigerd. In 1823 nam hij ontslag om dan van 1836 tot 1840 opnieuw lid te zijn.

Toen de revolutie van 1830 uitbrak, behoorde hij tot de Brugse patriotten en werd hij mede-oprichter van het korps “jagers - verkenners” dat zich als de “fine fleur” van de Brugse Burgerwacht aandiende. Van Zuylen had onder het keizerrijk een militaire opleiding genoten en was onderluitenant in de Garde Nationale geweest.

Men kan met zekerheid stellen dat hij een bedreven ruiter was en er in zijn stallingen, naast de trekpaarden voor de leveringen van de zeep en de kaarsen, ook altijd minstens één goed rijpaard stond.

Gedurende een korte periode (van 20 februari tot 5 mei 1831) was hij commandant van de Jagers - Verkenners om daarop kolonel van het “tweede legioen” van de Brugse Burgerwacht te worden. In 1832 werd hij bevorderd tot “oppercommandant” en bleef dit tot kort vóór zijn dood.

De Burgerwacht stelde militair weinig voor en was een eerder folkloristische bedoening, met als hoofdactiviteit het af en toe organiseren van militaire “oefeningen” en het vormen van erehagen en erepelotons bij hoog bezoek en feestelijkheden. Zelfs voor de ordehandhaving bij lokale rellen of betogingen speelde ze na 1831 geen enkele rol meer.

Nochtans verleende een officiersfunctie bij deze wacht, en dan vooral de hoogste functie, een onbetwistbaar maatschappelijk aanzien. De “oppercommandant” was bij alle plechtigheden gevraagd en aanwezig. Bij grote gelegenheden kon hij worden voorgesteld aan de koning of aan de andere hoge bezoekers. Na de gouverneur, de burgemeester, de bisschop, de plaatscommandant en de voorzitter van de rechtbank, was het hoofd van de Burgerwacht één van de voornaamste personaliteiten, zelfs al was hij in het dagelijkse leven een eerder bescheiden handelaar.

Het “Corps franc des chasseurs éclaireurs” en de Burgerwacht namen in augustus 1831 deel aan schermutselingen tegen Hollandse troepen, op het Hazegras bij Knokke. Dit wapenfeit werd in de

volgende jaren steeds opnieuw als één van de grote heldendaden van de Jagers - Verkenneren en de Burgerwacht opgehemeld en gevierd. Jacques-Rodolphe van Zuylen die er aan had deelgenomen, samen met zijn vijftienjarige zoon Alfred, werd in 1837 ridder in de Leopoldsorde. Het is ongetwijfeld door zijn vriendschappen in de patriottische en overwegend liberale middens dat van Zuylen een betrekking als belastingsontvanger kreeg. Dit was geen topfunctie, maar toch ook niet onbelangrijk: er waren tenslotte maar twee ontvangers voor gans Brugge.

Op basis van zijn vermogenstoestand, behoorde Jacques-Rodolphe tot wat men in zijn tijd de "burgerij" noemde, zich situerend tussen de massa van de lagere klasse en de beperkte top van de lokale bovenlaag of aristocratie. Hij is vermeld in de lijst van maart 1814 van bijzondere oorlogscontribuanten aan het Frans regime.

In 1820 behoorde hij tot de circa 450 Bruggelingen die op de kiezerslijsten voorkwamen, teken dat hij minstens 50 gulden belastingen betaalde. In 1827 werd het belastingsminimum tot 80 gulden opgetrokken en was zijn naam uit de kiezerslijst geschrapt. Hij heeft aan deze inkomensgrens nimmer kunnen voldoen“

En zijn adellijke titel?

“Jacques-Rodolphe van Zuylen en zijn familie hebben zich steeds beschouwd als behorend tot de adel. Dat zijn vader zijn adellijke afkomst afgezworen had was voor de volgende generatie duidelijk irrelevant, voor zoveel zij daar trouwens kennis van had.

Jacques-Rodolphe werd door sommigen met de titel van baron aangesproken of aangeschreven. Het overlijdensbericht en het grafmonument vermelden hem met deze titel. We hebben evenwel niet de indruk dat Jacques-Rodolphe er zelf gebruik van maakte. De naamtoevoeging “de Gaesebeke” bleef ook regelmatig gebruikt. Hijzelf ondertekende soms “van Zuylen de Gaesebeke”, maar toch meestal “van Zuylen - Saeys”.

Hij wist uiteraard dat hij en zijn familietak, ook al stamden ze aan vaders zijde uit een oud adellijk geslacht, zelf formeel niet meer tot de adel behoorden. De Franse republiek had de adel afgeschaft. Het Franse keizerrijk had heel voorzichtig een begin van nieuwe keizerlijke adel georganiseerd, die nog niet ver gevorderd was.

Willem I wou graag de oude adel in ere herstellen, slechts in haar titels maar niet in haar privileges. Iedereen kon dus opnieuw zijn inschrijving in de “ridderschap” aanvragen, wat voor hem en zijn nakomelingen het herstel van de adellijke kwaliteit betekende. Er waren twee belangrijke voorwaarden aan verbonden. De eerste was dat men trouw aan de koning en de grondwet moest zweren en daar hadden nogal wat ultramontaanse katholieken last mee, hoewel de meesten bijdraaiden na verloop van tijd.

De tweede voorwaarde was dat men de bewijzen moest voorleggen over voldoende eigendommen en inkomen te beschikken om “volgens zijn stand” te kunnen leven. Het is deze laatste voorwaarde die het de zoons van Jean-Antoine van Zuylen zoals zeer veel verarmde Ancien-Regime edellieden onmogelijk maakte om zich opnieuw als edelman te laten erkennen.

Hun neven, afstammelingen van Jean-Bernard van Zuylen, die wél meer bemiddeld gebleven waren en daarbij als overtuigde Orangisten de wind in de zeilen hadden, werden tussen 1816 en 1827 één na één in de adelstand bevestigd en werden meteen allen voorzien van een baronstitel - titel die de van Zuylens in de Oostenrijkse Nederlanden onder het Ancien Regime niet hadden - overdraagbaar op al hun mannelijke en vrouwelijke afstammelingen. In de officiële akten werden zij dan ook met de passende titulatuur vernoemd. Bij Jacques-Rodolphe en familie bleef de aanspreektitel hoogstens “Mijnheer” en niet “Jonker” of “Messire” zoals bij de leden van de andere familietak.

Dit niet meer behoren tot de adel en het niet over voldoende middelen beschikken deed de tak “Gaesebeke” verglijden naar een mindere status. Zo was er geen enkel adelijk huwelijk meer weggelegd voor de kinderen van Jacques-Rodolphe. Er was maar één mogelijkheid om de barrière te doorbreken en dat was van aan de kinderen een voldoende bruidsschat te kunnen meegeven.

Maar daarvoor had de vader de middelen niet. Het bleef dus bij behoorlijke maar niet-adellijke huwelijken.

Ook de naam “de Gaesebeke” was louter “de courtoisie”. Nergens werd hij in officiële akten vernoemd. Het is dus duidelijk: deze tak van de familie van Zuylen noemde gewoon van Zuylen van Nyevelt zoals alle anderen, maar behoorde niet meer tot de adel.

Zo zagen het echter leden van deze familietak duidelijk niet. Ze waren zodanig overtuigd uit een oud adellijk baronnengeslacht af te stammen, dat ze zich boven elke formele erkenning vanwege het Hollands of Belgisch koninkrijk verheven achtten. Louis Boyaval deed er in zijn grafrede bij het overlijden van Jacques-Rodolphe een subtiele toespeling op, toen hij zegde : “van Zuylen - Saeys appartenait à une des premières familles du pays; mais aucun homme n’attacha jamais moins de prix que lui à de vaines qualifications; les titres de sa noblesse étaient l’élévation des sentiments, l’excellence du coeur, la fermeté de l’âme.”

Het ontbreken van een formele adelserkenning belette niet dat Jacques-Rodolphe - of minstens zijn gezin - en zijn nakomelingen zonder enige aarzeling de titel baron of barones aan hun naam toevoegden, meer bepaald op berichten bij huwelijken of overlijden. Hoogstwaarschijnlijk deden ze dit te goeder trouw, ook al moet het hun toch bekend geweest zijn dat deze titel nooit voorkwam op officiële documenten. Niemand blijkt bezwaar te hebben gemaakt, ook niet vanuit de adellijke en getitreeerde familietak. Er waren zó veel barons en baronessen van Zuylen, dat dit geen argwaan opriep.

Albert Dispersyn: stadshorlogemaker van Oostende

Albertus Carolus Franciscus Dispersyn (1880-1938) (4e neef in de 2e graad) was als stadshorlogemaker een niet onbesproken inwoner van Oostende, getuige de vele artikelen die over hem verschenen zijn in de Zeewacht, Le Littoral, L'Echo d'Ostende en Le Carillon. In de Zeewacht van 22 okt 1938 is een necrologie over hem opgenomen.

Maar Albert was ook een tragische figuur.

- Eerst verloor hij als 13-jarig kind zijn moeder die zeer jong overleed, waarna zijn vader zou hertrouwen.

- Dan overleed zijn vader, 66 jaar oud, op 25 augustus 1917.

- Een maand later op 22 september 1917 werd zijn vrouw, **Augusta Corveleyn**, dodelijk getroffen tijdens de beschieting door de Engelsen van de zeesluis van Oostende, waarbij ook de Petrus en Pauluskerk die vlak in de buurt ligt, getroffen werd. De beschieting vond plaats in de vroege zaterdagochtend tussen 7 en 8 uur tijdens de ochtendmis. Een van de kerkdeuren werd naar binnen geblazen en allerhande puin viel uit het plafond. Zijn oudste zoon (1909) overleed vlak na de geboorte. Hij bleef als 37-jarige weduwnaar achter met twee kleine meisjes, amper 5 en 6 jaar oud.

In Le Littoral van 13 oktober 1934 staat o.a. het grappige verhaal dat hij de stadshorloges op wintertijd moest zetten (een uur achteruit) en daarbij iets fout deed waarbij de horloges (klokken) 's nachts afgingen in de plaats van overdag. We kunnen ons de hilariteit dat dit moet teweeg gebracht hebben, wel voorstellen. Soms was men niet altijd even vleierend over hem getuige het antwoord van de Zeewacht op een ingezonden stuk van hem. Maar om een antwoord in de vorm van een gedicht te formuleren, dat kunnen we ons op den dag van vandaag niet meer voorstellen. Hiernaast volgt woord en wederwoord

Hoe Napoleon omging met de geestelijkheid. Het verhaal van Louis Algoet

Louis Algoet (oom van rechtstreekse voorouder **Coleta Dispersyn**) groeide op in Pittem aan de Krijksalsijde. Het was een afspanning (herberg) voor voermannen op de baan Kortrijk - Brugge genaamd: "In de drie zotten". Zijn vader Emanuel stond bekend als 'Maantje Meneere'. Hij was tevens landbouwer. Bij de boerderij stond eveneens een cichorei ast. Dat ouders van Louis tot de gegoede burgerij van Pittem werden gerekend bewijst het feit dat hij als enige 'adjoint' is geweest bij de Napoleontische commissaris te Pittem. Toch bracht de woelige tijd van de Franse revolutie in het leven van Emanuel veel moeilijkheden teweeg. Vooral wanneer zijn negende kind (Louis) in conflict kwam met de wetten van Napoleon tijdens zijn verblijf in het seminarie te Brugge voor zijn opleiding tot priester. De seminaristen die de door Napoleon benoemde bisschop niet wilden erkennen, moesten op 5 augustus 1813 te Brugge voor de wervingsraad verschijnen. Ze moesten het seminarie verlaten en naar huis terugkeren. Tegelijkertijd was hun vrijstelling van legerdienst ingetrokken. Een paar dagen later op 20 augustus 1813 vertrokken ze vanuit Pittem te voet naar Duitsland. Louis was toen 22 jaar oud. Ze kwamen begin september aan in Wezel aan de Rijn (verdedigingslinie van Zwolle tot Wezel aan de Rijn). Eerst werden ze bij de 400 dienstweigerars gevoegd die daar in het kamp verbleven.

'Ze ontvingen een half uniform, een half rantsoen eten, een stroozak en een licht dekentje'. Ze waren gelogeed in vochtige kazematten waar ze veel te lijden hadden van het ongedierte. Een maand later op 29 oktober 1813 werden de seminaristen opgenomen in het regiment der artillerie van de Wezel. Ze ontvingen nu een vol rantsoen, een volledig uniform en beter slaapgerief. Ze konden nu wel naar de kerk gaan, maar slechts eenmaal per week.

Op 12 januari 1814 was de vesting Wezel volledig ingesloten. Een vijftigtal seminaristen konden deserteren in de loop van de winter. Op bevel van de nieuwe Franse regering gaf de vesting zich over aan de verbodene troepen op 5 mei 1814.

De seminaristen werden zonder uitstel vrijgelaten en vertrokken drie dagen later.

Louis overleefde Wezel en kon weer toetreden tot het seminarie in Brugge. Hij werd op 7 augustus 1819 werd priester gewijd te Doornik. Hij was onder meer 13 jaar pastoor te Kaster.

Opm. de gevreesde gevangenis van Wesel aan de Rijn.

Wesel was een oude Hanzestad in Noord-Rijnland-Westfalen en bezat een quasi onneembaar fort. Het was in dat fort dat de gevreesde gevangenis van Wesel zich bevonden. Heel veel deserterende conscrits (dienstplichtigen bij loting) en priesters die in diskrediet kwamen door hun verzet tegen de staatsinmenging in kerkelijke aangelegenheden werden hier naartoe gedeporteerd. Velen zijn hier vooral van ziekte (rode loop en tyfus) en ontbering gestorven. De bewakers en ziekenoppassers waren harteloze oud-soldaten die de zieken aan hun lot overlieten, als ze 'de man met de zeis' al geen handje toestaken. De overlevenden van Wesel werden in vrijheid gesteld nadat Napoleon was verslagen en Wesel zich had overgegeven op 8 mei 1814.

Lodewijk-Albert Caytan: mede-oprichter van het kleinseminarie van Roeselare

Geb.: 19 feb 1742 te Roeselare

Overl.: 3 jan 1813 te Brugge

Ber.: schrijver, priester, vicaris van de bisschop van Brugge, mede-oprichter van het kleinseminarie van Roeselare

Door het huwelijk van **Eugenie Leonia Lucie Dispersyn** met Silverius Victor Jacobus Franciscus Maria Carlier zijn we verwant geworden met de familie Bethune en Caytan.

Lodewijk-Albert Caytan fr Isabelle Cecile mr Felicitas Cecilia Bethune x Pierre François Carlier fr Josephus Eugenius pr Theodorus Eduardus pr Silverius Victor Jacobus Franciscus Maria x Eugenie Leonia Lucie Dispersyn fa Louis Bernard pr Desiree pr Lucia Anatonina mr Yvonne Leenaert mr **Bernard Vandeginste**

Na het concordaat van Napoleon met paus Pius VII in 1801 kreeg de Kerk wat meer bewegingsvrijheid. In het heropgerichte bisdom Gent, waarin nu ook de vroegere bisdommen Brugge en Ieper waren opgenomen, vatte bisschop Mgr. Fallot de Beaumont in 1805 het plan op om een kleinseminarie op te richten. **Lodewijk-Albert Caytan**, de gewezen vicaris-generaal van het bisdom Brugge en oud-leerling van het Roeselaarse augustijnencollege, stelde alles in het werk om de bisschop ervan te overtuigen hiervoor de leegstaande panden van de augustijnen in Roeselare aan te kopen. Op 27 mei 1806 opende het bisschoppelijk Klein Seminarie zijn deuren. Voorlopig werd alleen humaniora onderwijs aangeboden. In 1809 studeerde de eerste retoricaklas af, maar al in 1812 werd het Klein Seminarie op keizerlijk bevel gesloten. De superior en zijn leraren wilden zich niet onderwerpen aan staatsinmenging in de programma's. Na de val van Napoleon in 1814 werd het Klein Seminarie heropend. In 1816 telde het Klein Seminarie 200 leerlingen. In Strobbe (2007)³⁵ vinden we enkele interessante details, met name ook over de rol van de schoonbroer **Pieter Lambrecht Bethune** van Lodewijk Albert Caytan bij het verwerven van een geschikte locatie voor het kleinseminarie

“..... Monseigneur Fallot de Beaumont nam een besluit: er moest dringend een degelijk uitgebouwd kleinseminarie komen, los van het grootseminarie. De Roeselaarse priester Lodewijk-Albert Caytan liep met soortgelijke plannen rond. De man was toen al de zestig voorbij en kon terugblikken op een goedgevuld priesterleven. Hij was, naast een verdienstelijk schrijver, achtereenvolgens kapelaan in Rumbeke, pastoor van de OLV kerk in Brugge, en secretaris van de Brugse bisschop geweest. In 1799 werd hij benoemd tot vicaris-generaal. De revolutieperiode was voor hem ook een harde tijd: Hij belandde tweemaal in de Franse gevangenis. Caytan was bevriend met pater Leblanc, lid van de orde van de paters van het Geloof. Deze kloosterorde verenigde vooral ex-Jezuïeten, die na de opheffing van hun sociëteit in 1773 probeerden de lijn van hun stichter Ignatius van Loyola zo goed en zo kwaad als het ging voort te zetten. De paters van Het geloof probeerden probeerde vooral de vermaarde onderwijstraditie nieuw leven in te blazen en ook Caytan was gewonnen voor hun opvoedingssysteem. Hij meende ook de ideale locatie te kennen voor een kleinseminarie: het verlaten augustijnencollege in zijn geboortestad Roeselare. De gebouwen kende hij op zijn duimpje want hij was er zelf op school gegaan. Als superior dacht hij aan Pieter De Simpel, kapelaan van Sint Salvator in Brugge. Enkele paters van het Geloof zouden hem bijstaan. Hij legde het plan voor

35 J. Strobbe - 2007 - Catholic high schools—Belgium--Roeselare--History http://books.google.be/books?id=996LuNZPElkC&pg=PA41&lpg=PA41&dq=herbergier+bethune+roeselare&source=bl&ots=kFVuG997qW&sig=gzVIRobVli-wzGTK17EZYzXE0-8&hl=nl&sa=X&ei=Z09mT8yQENOk8gOjrJWDC&redir_esc=y#v=onepage&q=herbergier%20bethune%20roeselare&f=false

aan zijn bisschop, die zelf ooit bij de Jezuïeten studeerde en dus met hun opvoedingsmethoden vertrouwd was. Monseigneur de Beaumont volgde zijn priester over de hele lijn. Hij besloot het klooster van de augustijnen aan te kopen voor de rekening van het bisdom. Lodewijk Caytan en Pieter De Simpel werden met deze opdracht belast. De gebouwen in Roeselare waren nog steeds in handen van de gewezen prior en onderprior van de augustijnen en zes burgers. Pieter De Simpel polste de aandeelhouders en liet de verdere onderhandelingen over aan de plaatselijke kapelaans Pieter Glorie en Petrus de Ryckere. Zij moesten vooral de twee augustijnen ervan overtuigen hun aandeel zo goedkoop mogelijk van de hand te doen, want het was toch voor 'zoo een nuttige zaak' en voor 't gemeene best'. De besprekingen verliepen vrij vlot. Bij akte van 10 november 1805 gaven de vicarissen-generaal van het bisdom Gent aan kapelaan Glorie de volmacht om in naam van de bisschop het augustijnenklooster aan te kopen tegen de voorwaarden die tussen hem en de eigenaars mondeling waren overeengekomen..... Op 28 januari 1806 ondertekenden de wijnhandelaar Jan-Baptist Ghyselen, vrederechter Frans Roelens, zoutzieder Jan De Geest, jeneverstoker Antoon Gravet, herbergier Pieter Lambrecht Bethune en burger Jan Valcke de koopakte die hun door notaris François De Geest werd voorgelegd. Ook de augustijnen Guillielmus Ghesquire en Dominicus Trachez, de Roeselaarse kapelaan en Pieter Glorie en twee getuigen, M. Deyns en J.J. Haghedoren ondertekenden het document. De gronden en gebouwen kostten de bisschop 16.000 frank. Het meubilair van kerk, college en klooster werden aangekocht voor de som van 7720,60 frank..... “

Van **Isabelle Cecile Caytan** zuster van Albert-Lodewijk, en gehuwd met de voornoemde Pieter Lambert Bethune, is de geschiedenis van haar (hun) woonhuis in Roeselare beschreven in de (handleiding voor het doorzoeken van) de kadastrale bronnen van Roeselare³⁶.

“De eerste referentie naar perceelnummer 49 aan de Noordstraat vinden we terug in de Kadastrale Legger onder artikelnummer 22. We leren dat Isabella Caytan, weduwe van Pieter Lambert Bethune, oud herbergier van Den Hazelt (is een Roeselaarse wijk), het perceelnummer 49 binnen Sectie A bezat met daarop een huis en plaats (koer) ter grootte van 239 m². Het belastbaar inkomen voor het bebouwde en onbebouwde deel bedroeg respectievelijk 150 francs en 2,72 francs. Zelf woonde Isabella Caytan op de Zwijnsmarkt 273, later in de Zuidstraat 884.

Het perceel in de Noordstraat werd met zekerheid vanaf 1814 de facto bewoond door haar dochter Isabella Bethune, haar man Charles Mahieu, hun kinderen én de kinderen uit haar eerste huwelijk met Josephus Deckmyn. Indien gewenst, kan de gezinssamenstelling eenvoudig gereconstrueerd worden op basis van de bevolkingsregisters.

Een andere interessante bron is de rol van patentbelasting uit 1817. Hieruit blijkt dat haar schoonzoon Charles Mahieu, toen woonachtig in de Noordstraat 40, roggebrood bakte en zich regelmatig met zijn houten kraampje naar de markt begaf om aldaar zijn brood aan de man te brengen. De bevolkingsregisters leren verder dat het huisnummer waaronder hij werd geregistreerd, ettelijke keren veranderde doorheen de jaren: zo wordt het gezin in de Noordstraat 38 (1821) en Noordstraat 190/197 (1847) gelokaliseerd, terwijl het overduidelijk over hetzelfde huis handelt. Uiteindelijk werd het perceel toch aan Charles Mahieu verkocht. De exacte datum waarop dit gebeurde is ons onbekend. Door de eigendomsoverdracht werd het perceel voortaan ingeschreven onder artikelnummer 977. Na Charles Mahieu's dood in 1848, werd het perceel in 1850 verkocht aan Jan Buyse, een handelaar en fabrikant in ritsen.

Honoré Talpe, fabrikant van cichorei, overleeft “schuwe maandag” in Roeselare

Honoré Talpe is via de familie Dispersyn verwant met de Anzegemse Windels tak.

Hij was 47 toen Duitse soldaten hem op 19 oktober 1914 meenamen uit zijn woning. Hij wist niet wat de komende uren en dagen hem zouden brengen, maar dat hij rekening gehouden moet hebben met een plotselinge gewelddadige dood staat buiten kijf.

Het waren immers zwarte dagen voor de West-Vlaamse stad Roeselare. Op 19 oktober vielen de Duitse troepen, onder het bevel van generaal Von Hügel, de stad binnen. Het werd een veldslag met zwaar artillerievuur vanuit de dorpen Ardooe en Kachtem, die vergezeld ging van moordpartijen en brandstichting.

Niet voor niets werd de dag later “schuwe maandag” genoemd. De Duitsers verloren veel soldaten onder de kogels van onzichtbare Franse soldaten en wreekten zich naderhand op de burgerbevolking. Aan Roeselaarse kant vielen 39 slachtoffers: 30 mannen, 6 vrouwen en 3 kinderen. Meer dan een derde van de bevolking ontvluchtte de stad uit angst voor de terreur. Na 19 oktober volgde een bezetting van vier jaar. Tegen oktober 1918 waren er nog maar enkelen honderden inwoners overgebleven om de bevrijder, het 152ste Franse Linierement, te verwelkomen.

Honoré Talpe was fabrikant van cichorei, een ersatz voor koffie die zijn zonen tot in de jaren zeventig zouden blijven maken. Hij had één zoon uit een eerste huwelijk en nog acht kinderen bij een tweede echtgenote. Het waren die kinderhoofden die hij boven de tuinmuur zag uitkijken toen hij het nieuws kwam melden dat Roeselare en meer bepaald zijn kwartier, in de frontlinie van de oorlog lag.

Enkele dagen na zijn “arrestatie” kwam hij vrij, en toen moet hij een brief aan zijn kinderen geschreven hebben. Hij wist dat ze de beelden die ze gezien hadden nooit meer zouden vergeten en probeerde hun uit te leggen welke logica achter het geweld zat en waarom één brute vijand niet betekende dat alle mensen van dat volk slecht waren.

“Het gebeurde wel vaker dat mensen voor zichzelf een neergeschreven verslag van de dramatische gebeurtenissen probeerden te maken” zegt Piet Chielens, directeur van het museum In Flanders Fields, “al was het maar om het precieze verloop van de feiten niet te vergeten”. Er werd daarbij voor zeer verschillende vormen gekozen: dagboek, brief, dichtvorm, verhaal, memoires. Een brief maakte het mogelijk om al meteen een eigen commentaar en visie toe te voegen, of, zoals hier, een verantwoording van de eigen daden”.

Soms werd zo’n relaas meteen na de feiten neergeschreven zoals in dit geval. “Maar ik heb verhalen gezien die tot wel vijftig jaar later waren opgeschreven”, zegt Chielens. “Vele duizenden anonieme mensen van de generatie 1914-18 schreven hun oorlogservaringen neer. Nog vrijwel elke week ontvangen we in het museum brieven, dagboekjes, rijmpjes en memoires van toen. Ofwel in originele vorm – fragiele documenten die de jaren nauwelijks overleefd hebben – ofwel door familieleden verwerkt tot min of meer openbare publicaties over de oorlog. Het zijn getuigenissen en overleveringen van toen de oorlog ons zelf heel nabij stond en niet, zoals nu schijnbaar veraf. Misschien is de brief die Urbain Gruwez (de opa van schrijver Luuk Gruwez) op kerstdag 1964 aan zijn toen tienjarige kleinzoon schreef wel het bekendst (Het Bal van opa Bing, nvdr)”.

De brief van Honoré Talpe is samen met zijn kinderen, verspreid geraakt. Zo belandde hij ook op een zolder in Kachtem, waar een van die kinderen, Willem Talpe, na zijn pensioen was gaan wonen. Hij had zijn vader zien arresteren, nog een tweede oorlog zien woeden en toch tien kinderen op de wereld gezet. Zes dochters, vier zonen.

Toen het huis in Kachtem na het overlijden van Willems echtgenote werd leeggemaakt, viel de brief gewoon uit een bureaulade. Zo kon het stof der tijden worden weggeblazen van enkele oude woorden die vandaag nog even menselijk zijn als toen.

Ook stilistisch roept de brief een heel andere, vergeten wereld op. Vandaag is de spelling godzijdank veel eenvoudiger geworden, maar misschien is het jammer dat we het vermogen om zo beeldend, zo vitaal te schrijven een beetje verleerd hebben.

Honoré Talpe overleed op 6 augustus 1949 in Hooglede, bij Roeselare. Ik heb mijn overgrootvader nooit gekend, er zelfs nooit veel verhalen over gehoord. Tot zijn brief een paar jaar geleden uitgedeeld werd aan iedereen in ons gezin. Een grote emotie van een kleine man lang geleden, maar vandaag even actueel als toen de woorden vorm kregen.

(Get.) Peter Vantyghem

Markante Verwantschappen

President EU Van Rompuy

Geb.: 31 aug 1947 te Etterbeek
Geh.: 1977 te Ruien met Geertrui Windels
Ber.: Premier federale regering België
President EU

Herman van Rompuy x Geertrui Windels fa Albert Desideer Windels fr Jean Jacques Windels pr Beatrijs (Bieke) Windels x Marc Alidor Dispersijn fs August Alphons Dispersijn fs Louis Emile Dispersijn fs August Dispersijn fs Louis Bernard Dispersyn (mijn betovergrootvader) pr Desiree Dispersyn (mijn overgrootvader) pr Lucia Antonia Dispersyn (mijn grootmoeder) mr Yvonne Bertha Leenaert mr **Bernard Gabriel Marie Vandeginste** (mijzelf)

De stamboom van de familie Windels (de tak van Geertrui) is te vinden op de [Windels stamboom](#)